Влада—Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 115 ◆ Субота, 15 червня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

...НЕ ВІД СЛОВА «МЕД»

Сьогодні у нас — День медпрацівника.

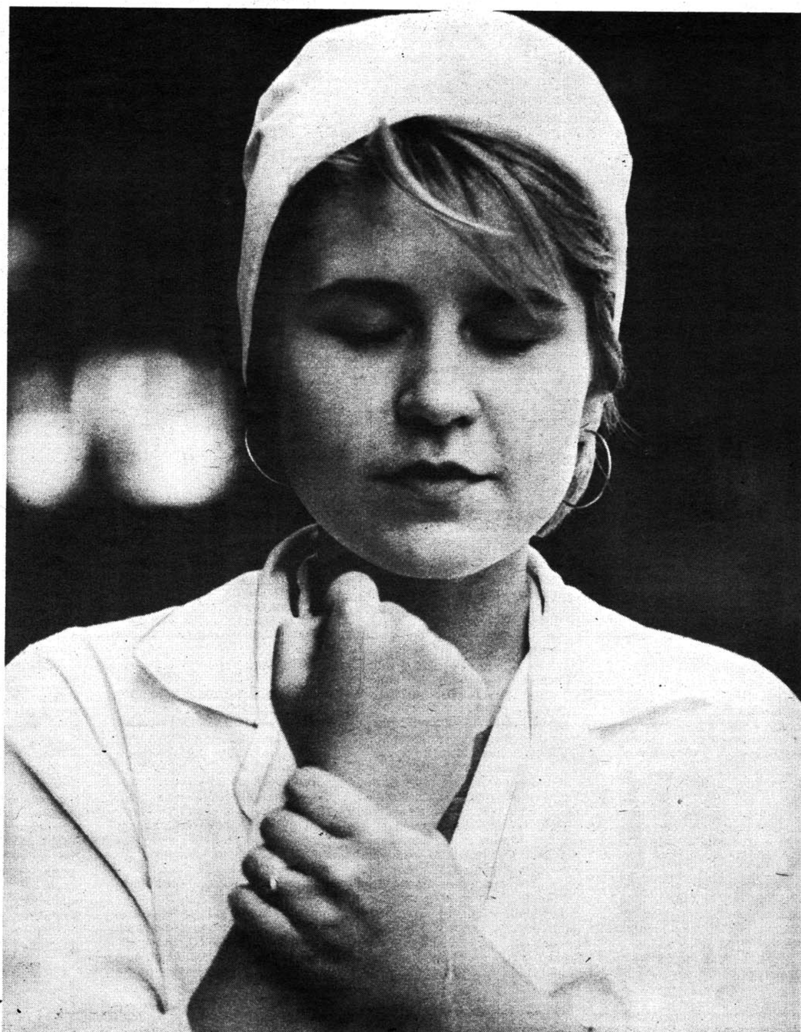
А потім настане ніч медпрацівника.

А потім — знову день, і отак — цілий рік, цілу п'ятирічку і — все життя. Життя, у якому добре знають, що слово «медицина» походить зовсім не від слова «мед».

І все це при тім, що ми, узяті в цілому, не робимося й не хочемо робитися здоровішими! Живемо, накликаючи на себе все нові, все хитріші хвороби, а на медиків — нові клопоти. Здається, час вивісити нове гасло: «Хворий! Будь милосердним до свого лікаря...»

(Закінчення на 9-й сторінці)

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЯК УЖЕ ПОВІДОМЛЯЛОСЯ, в Парижі на запрошення керівництва Національних зборів Франції з робочим візитом перебуває група народних депутатів Української РСР, до складу якої входять члени Президії Верховної Ради УРСР, голови комісій А. Печеров, М. Гришко, Я. Кондратьєв, В. Сухий.

Парламентарії України знайомляться з парламентською системою Французької Республіки, досвідом роботи парламенту. В рамках візиту відбуваються змістовні зустрічі з представниками різних політичних партій та груп, з адміністративним складом Національних зборів. Під час перебування у французькій столиці делегацію супроводжує постійний представник УРСР при ЮНЕСКО В. Скофенко.

У МІСТІ Болград (Одеська область) відбувся І з'їзд болгарів СРСР. Його делегати висловились за створення освітньо-культурної асоціації болгарів в СРСР. Головою Центральної ради асоціації майже одностайно обрано першого секретаря Болградського райкому КПУ Івана Македонського. У прийнятих документах перед парламентарями України та Молдови ставляться вимоги гарантування болгарам права на всесоюзне громадянство.

У ЗДРАВНИЦЮ «Молодість», розташовану в мальовничому місті поблизу югославського міста Тузла (республіка Боснія і Герцеговина), прибули 98 дітей з Чорнобиля. Усі витрати по забезпеченню місячного відпочинку радянських дітей взяли на себе місцева община, цілий ряд підприємств і громадських організацій.

ПРЕДСТАВНИК Міжнародної Організації Праці (МОП) Гай Стендінг висловив думку, що в умовах переходу до ринку масове безробіття в Радянському Союзі стає реальністю. Він досліджує цю проблему в СРСР. За наявними в нього даними, нині в Радянському Союзі шість мільйонів чоловік не мають постійної роботи.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

Договір між Україною і Росією набрав чинності

14 червня в Москві відбувся обмін грамотами про ратифікацію Договору між Україною і Росією, підписаного в Києві 19 листопада 1990 року.

Після церемонії обміну ратифікаційними грамотами Голова Верховної Ради РРФСР Б. М. Єльцин прийняв заступника Голови Верховної Ради Української РСР В. Б. Гриньова. У ході розмови, яка відбулась, В. Б. Гриньов поздоровив Б. М. Єльцина з попередніми підсумками виборів першого Президента Росії.

В. Б. Гриньов і Б. М. Єльцин обмінялися думками щодо майбутнього Договору про новий Союз. Було обговорено питання практичної реалізації міждержавного українсько-російського договору, який набрав чинності.

Договір передбачає розвиток відносин між Україною і Росією на основі загальновизнаних принципів міжнародного права з метою зміцнення дружби, добросусідства та взаємовигідного співробітництва, що відповідають корінним національним інтересам народів обох держав і служать справі миру та безпеки.

Керуючись прагненням розвивати співдружність суверенних держав, Україна і Росія визнають одна одну суверенними державами і зобов'язуються утримуватись від дій, що можуть завдати шкоди їх державному суверенітету. Договір містить положення про гарантії з боку держав своїм громадянам незалежно від їхньої національності або інших відмінностей рівних прав і свобод. Обидві республіки беруть під свій захист національні меншості, сприяють вираженню, збереженню і розвиткові їх етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності. Україна і Росія визнають і поважають територіальну цілісність одна одної в нині існуючих у межах СРСР кордонах. У Договорі визначається необхідність системи колективної безпеки, включаючи співробітництво обох держав у галузі оборони і безпеки. В ньому визначається сфера спільної діяльності, яка реалізовуватиметься на рівноправній основі через спільні координуючі інститути. Він містить також положення про принципи економічного співробітництва та взаємодії в різних галузях.

ПОСТАНОВА Верховної Ради Української РСР

Про 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни та організації партизанського і підпільного руху на Україні

22 червня ц. р. минає 50 років від дня нападу гітлерівської Німеччини на Союз Радянських Соціалістичних Республік і початку Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр.

Страшним лихом ввійшла війна в життя країни, великі жертви принесені радянським народом в ім'я Перемоги. Майже кожна сім'я в республіці втратила рідного чи близького, була опалена війною. Ніколи не згасне в серцях сучасників і прийдешніх поколінь біль втрат, журба за полеглими. Назавжди в їх пам'яті лишаться ті, хто ціною неймовірних зусиль кував Перемогу на фронті і в тилу, в партизанських загонах і в підпіллі, кого не зламали фашистські каземати і табори.

Враховуючи значення цієї скорботної і водночас віконопомної дати в житті народу України, Президія Верховної Ради Української РСР **постановляє:**

1. Проголосити в республіці 22 червня Днем всенародної пам'яті жертв війни.

2. Кабінету міністрів Української РСР, Раді Міністрів Кримської АРСР, виконавчим комітетам обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів здійснити комплекс заходів у зв'язку з 50-річчям початку Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр. та організації партизанського і підпільного руху на Україні, спрямувати їх на виховання патріотичних почуттів у людей, насамперед молоді, захист історичної пам'яті народу, утвердження в республіці громадянського миру і національної злагоди.

В день початку війни провести покладання квітів і вінків до пам'ятників та обелісків, на могили фронтовиків, партизан, підпільників.

3. Підтримати ініціативу ветеранських, молодіжних та інших громадських організацій по проведенню республіканського Маршу миру «Братерство». Виконавчим комітетам місцевих Рад народних депутатів подати практичну допомогу у його здійсненні.

4. Раді Міністрів Кримської АРСР, виконавчим комітетам обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів вжити додаткові заходи щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов, медичного обслуговування ветеранів, інвалідів війни, солдатських вдів, у т. ч. за рахунок місцевих бюджетів, спонсорської і благодійної діяльності, активно розвивати рух милосердя.

5. Державній телерадіомовній компанії України, іншим засобам масової інформації організувати широке висвітлення роботи місцевих Рад народних депутатів, трудових колективів і громадських організацій у зв'язку з 50-річчям початку Великої Вітчизняної війни, організації партизанського і підпільного руху на Україні. Звернути особливу увагу на аналіз причин і уроків війни, показ її героїчних сторінок, інтернаціонального єднання народів нашої країни у боротьбі з ворогом, роз'яснення необхідності зміцнення миру і міжнародного співробітництва в дусі нового політичного мислення.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 11 червня 1991 року.

УКРАЇНА У ВІЙНІ

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ У ЦК КОМПАРТІЇ РЕСПУБЛІКИ

Наша країна наближається до трагічної дати у своїй історії — 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. І чим далі відходять у минуле роки битви з фашизмом, тим більш усвідомлено ми розуміємо як весь жах тимчасової окупації, так і велич нашої Перемоги. На жаль, є й ті, хто намагається принизити роль Збройних Сил СРСР у розгромі гітлерівської Німеччини, більше того — виправдати її навалу на нашу країну. Тому так важливо об'єктивно, з наукової точки зору оцінювати події минулих років. Цій темі і була присвячена прес-конференція, організована ЦК Компартії України.

Проблематиці Великої Вітчизняної війни, відзначалось на прес-конференції, присвячено більш як 20 тисяч книг загальним тиражем близько одного мільярда примірників. Але відповіді на багато запитань у них не знайти. Тому що писалася і видавалася ця література переважно на соціальне замовлення. Звідси й «білі плями» в історії війни, особливо її початкового періоду. Стосується це і бойових дій на Україні. Ще до кінця не вивчені, не досліджені Луцько - Ковельська операція, події в Криму, які відбувалися в 1942 році, причини поразки в Харківській операції, Уманському котлі. Потребує нового осмислення Київська оборонна операція, в ході якої потрапили в полон понад 660 тисяч радянських воїнів. Багато неясностей також у діяльності підпілля.

Великий інтерес в учасників прес-конференції викликали повідомлення про діяльність організації українських націоналістів і української повстанської армії. Відзначалося, зокрема, що через ОУН і УПА за роки війни і перші післявоєнні роки пройшли більш як 400 тисяч чоловік. Що притягало людей в їх ряди? За що вони боролися? І чи всім їм була притаманна нелюдська жорстокість, як це звичайно описується в популярній літературі? Не відповівши на ці питання, не можна зрозуміти і пояснити і сьогоднішніх процесів, які відбуваються в західних областях України. Але, підкреслювалось, і тут необхідні тверезий погляд, об'єктивність і правдивість.

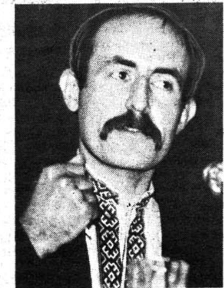
Важливе місце на прес-конференції зайняли також питання, пов'язані з увічненням пам'яті полеглих, долею близько 3 мільйонів тих, хто пропав безвісти, роллю Сталіна та інші.

Присутніх було проінформовано про проведення з 17 по 23 червня Маршу миру «Братерство», ініціаторами якого виступили ЦК Компартії України, Українська республіканська рада ветеранів війни, праці і Збройних Сил СРСР, ЦК ДТСААФ УРСР, інші громадські організації. Мета цієї акції — посилення патріотичного виховання, насамперед молоді, захист історичної пам'яті народу, консолідація трудящих України.

Учасники прес - конференції академік - секретар Відділення історії, філософії і права АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР І. Курас, завідуючий відділом Інституту історії АН УРСР, головний редактор Українського історичного журналу, професор М. Коваль, старший науковий співробітник Інституту політичних досліджень, кандидат історичних наук В. Чумак, керівник прес-центру ЦК Компартії України Л. Новохатько відповіли на запитання журналістів.

(УКРІНФОРМ).

«Пишемо» нову Конституцію України

ЩО Ж МИ ВСЕ-ТАКИ БУДУЄМО?

Логіка державного мислення підказує, що за прогресуючої економічної кризи на Україні, невдоволення людей існуючою державною системою, яка призвела до цього, за нездатності існуючих структур влади вплинути на перебіг подій необхідно негайно змінити систему політичного устрою республіки.

Обговорюючи концепцію майбутньої Конституції, слід виходити з необхідності запровадження швидких і радикальних реформ, бо Україна нагадує сьогодні киплячий політичними пристрастями казан із щільно підігнаною накривкою. І цілком очевидно, що «пар» слід випускати до того, як станеться вибух.

Точка зору

НОВА Конституція України є, так би мовити, рятівним клапаном і може дати людям надію, розрядити пристрасті і таким чином, можливо, убереже наше суспільство від катаклізмів та революційних потрясінь.

Отож Верховній Раді слід вирішувати: або на догоду ідеологічному марксистсько-ленінському вченню нічого істотно не змінювати в системі власності, політичного устрою й державного ладу (і тоді всі прямуймо до музею революції по шаблі й тачанки), або внести до Конституції зміни, які відповідають віковим прагненням українського народу та його сподіванням на кращу долю. Про це з пророчою далекоглядністю сказав Т. Шевченко:

«...Коли ми діждемося
Вашінгтона
З новим і праведним
законом?
А діждемось-таки колись!»

Вашінгтон визволив штати з колоніальної залежності, запровадив демократичний лад і став першим президентом.

Упродовж століть Україна чекає свого Вашінгтона. Отож давайте запроваджувати президентське правління через всенародні вибори (бо обраний Верховною Радою президент буде президентом Верховної Ради), позбуватися залежності й творити українську соборну державу з верховенством народної влади через вибори президента та затвердження ним керівництва, обраного депутатами місцевих Рад, з народною армією і всіма іншими елементами влади. А тоді вже визначатися, з ким і в які союзи вступати і що кому делегувати, бо, як сказав наш Голова парламенту, неможливо делегувати те, чого не маєш, і в цьому я згоден із шановним Леонідом Кравчуком. Здійснити це, звісно, можна тільки за умови відмови від принципу: «Партія — розум, честь і совість» й тримання народу в убозтві й безправ'ї на догоду ідеологічним догмам. Але цього підходу саме й не бажає позбутися частина депутатів більшості, і шановний депутат С. Гуренко проголосив «вірність соціалістичному вибору», «соціалістичній природі нашого суспільства», стверджуючи, що «соціалізм — магістральний напрям розвитку...»

Я, звісно, сприйняв ці постулати серйозно і спробував з'ясувати, що ж конкретно пропонує більшість. Попрацювавши над документами Комуністичної партії, я знайшов виступ Станіслава Гуренка на квітневому Пленумі ЦК КПРС, де він проголосив: «XXVIII з'їзд КПРС не вніс повної ясності в те, яке суспільство ми будуємо, що нас чекає на цьому шляху і який зміст, врешті-решт, вкладається в поняття «гуманний і демократичний соціалізм».

То що ж, більшість, не розібравшись сама, знову кличе нас «туди, не знаю куди», «незвіданими шляхами» слідом за привидом комунізму? Може, вже досить експериментів над народом?

Давайте нарешті позбавимось оцього словесного фетишизму: соціалізм, комунізм, інших «ізмів» і замість нього будемо керуватися здоровим глуздом та міжнародним досвідом.

Давайте запроваджувати реформи, яких давно прагне суспільство, а не фарисействувати, жонглюючи закликами «треба перш за все нагодувати народ», — народ не худоба і не потребує, аби його хтось годував. Він сам себе нагодує, треба тільки конституційно затвердити можливість працювати на себе, а не на когось, право приватної власності на землю і не створювати перешкод на догоду збанкрутілим ідеологічним догмам, які вже довели нас до краю прірви.

Не варто тут прикривати фіговим листком «соціалістичного вибору» убогу наготу голого короля, який за 73 роки не надбав статків і змушений з протягнутою рукою жебрати в сусідів гуманітарної допомоги «на пропітаніє».

Ще півтора століття тому декабрист Михайло Фонвізін написав статтю «Про комунізм і соціалізм», де зазначив: «...Саме спроби здійснити подібні мрії загрожують суспільству руйнацією, поверненням його до стану дикості й повністю самовладної диктатури однієї особи як необхідним наслідком анархії».

Щодо «радянської концепції», то я вважаю, що в Конституції слід записати найбільш узагальнюючу назву держави, прийнятну на всі часи, — «Республіка Україна». Це вичерпна назва, яка убезпечена від того, що, скажімо, через чотири роки прийдуть до парламенту інші політичні сили і замінять «Радянську» на «гетьманську», а «соціалістичну» на «націоналістичну» чи «анархічну». І що, так і будуть міняти з року в рік? «Республіка Україна» є найбільш всеохоплюючою і вичерпною назвою.

Президентська форма правління на перший погляд органічно поєднується з федеративним устроєм земель України — Поділля, Волинь... Одначе я вважаю федеративний поділ на землі шкідливим для соборності України, тому що внаслідок неоднакової етнічної ситуації неминуче виникнуть сепаратистські тенденції, які породжуватимуть міжетнічні непорозуміння в суспільстві.

Власне, для того, щоб уникнути міжнаціональної напруженості, до Конституції слід ввести гарантовані права національних меншин. І дуже дивно було чути про непотрібність означення в Конституції верховенства української нації в той час, коли нині українці на Україні є, по суті, дискримінованою нацією, адже дві третини України русифіковані. Тотально русифіковані Миколаїв, Херсон, Луганськ, де немає жодної української школи, в Донецьку — одна і т. д. Сьогодні русифікаторський каток нещадно прасує душу й мову українського народу, а деякі шановні депутати турбуються не про те, як відродити сплюндровану українську національну свідомість, а бідкаються, аби зберегти існуючий механізм формування «імперської людини», «русскоязычного населения».

Коли вже в нас пропаде оця «малоросійщина», «духовне хохляцтво», національна зрадливість і національне каліцтво, щоб на одвіку своїй землі і не сміти заявити про право 40-мільйонної, століттями дискримінованої української нації!? Де було таке, щоб у Росії чи Англії корінна нація відмовилася від своїх прав?

Сьогоднішній стан української нації найточніше можна охарактеризувати словами О. Донцова: «Нація обезволена і обезмозглена без національного «вірую» і без волі боротися за нього».

Воля до відродження нашого народу знову з'явилася разом із правічними українськими державними символами — синьо-жовтим прапором і гербом тризубом, які впродовж століть наш народ проніс у генах, і вони повинні бути конституційно затверджені як державні.

Українська нація воскресне, як неопалима купина, віднині і навік, а гарантом незворотності цього процесу нехай стане наша Конституція.

Микола ПОРОВСЬКИЙ,
народний депутат УРСР.

Соціалізм чи..?

Коментар головного редактора

Точка зору народного депутата Миколи Поровського не є, як на мій погляд, беззаперечною. Викладена вона гостро і аж підбурює посперечатись. Так, сьогодні важко захищати соціалістичний вибір в тому розумінні, як ми його реалізували. Але безперечним є те, що в світі існують соціалістичні цінності. Вони — в захисті інтересів трудящих, у соціальній захищеності мас. Від цього, мабуть, не варто відмовлятись.

Сьогодні ми говоримо про роздержавлення. Той, хто поважає соціалістичні цінності, обстоює проведення роздержавлення в інтересах трудових колективів, а не нових «хазяйчиків».

Від «ізмів» ми нікуди не дінемось. Якщо не соціалізм, то що? Відповідь одна, яку Микола Поровський обходить: капіталізм! Чи не так?

А що таке для нас капіталізм? Чи він не означає, що доведеться пройти через дикі нетрі першонакопичення капіталу у окремих осіб, через незахищене безробіття (бо який же захист у період першонакопичення?) і т. д. Комусь здається, що варто відмовитись від соціалістичного вибору і ми ледь не одразу станемо високорозвиненою країною із значними соціальними гарантіями для трудящих. Це — не так. Рівень розвитку нашої економіки зовсім не той. Ми можемо стати лише країною третього світу, обплутаною боргами і процентами по них. Чи не так?

У нас — один шлях. Так провести роздержавлення, щоб кожний робітник, інженер, селянин був особисто зацікавлений у результатах праці свого колективу чи своєї індивідуальної праці, щоб кожний став співвласником нинішніх основних фондів. А хіба це суперечить соціалізмові? Якщо розуміти його широко, а не по-казарменому?

Неодмінна умова успіху на цьому шляху — суверенність України і злагода між усіма її громадянами незалежно від національної приналежності і віросповідання. Це необхідно хоча б для того, щоб ніхто не втягнув нас у борги від імені Союзу і щоб наші онуки не розплачувались за нас. Те, що сьогодні просить у Заходу Президент СРСР — загибель для України і всіх, хто на ній живе. Бо ті позики розтринькані будуть, при нинішньому безладді поповнять кишені мафії, породять потребу у нових позиках... Станеться те, що сталося з Латинською Америкою.

Якщо Президент СРСР, не питаючи нас, втягне нас у борги, тоді Україні, яка становить четверту частину економічного потенціалу Союзу, доведеться дбати не про суверенітет, а про сплату процентів відповідно до свого потенціалу. Тобто забути про екологію, про все на світі, а лише розплачуватись, працюючи до сьомого поту і не звертаючи ніякої уваги на таку розкіш, як охорона навколишнього середовища чи якийсь там соціальний захист людей.

Думки, висловлені і в статті, і в цьому коментарі, безперечно, спірні. Хто бажає продовжити розмову?

Сергій ПРАВДЕНКО.

КОРОТКО З ЛИСТІВ

Верховна Рада України проводить велику роботу щодо соціального захисту населення. Але найбільш незахищеними і досі залишаються пенсіонери. Віддавши багато років виробництву, вони виходять на «заслужений відпочинок» нерідко з такою мізерною пенсією, що її не вистачає навіть на ліверну ковбасу і пісний кефір.

Тепер часто мовиться про приватизацію підприємств. Але коли це буде? Трудящі сподіваються, що це питання нарешті вирішить Верховна Рада України і вирішить так, щоб кожний трудівник, виходячи на пенсію, зміг одержати свою частку вкладеного у підприємство капіталу, тобто вартості багаторічної праці, і мав від цього певні прибутки. Інакше до яких пір іноземні добродії будуть годувати своїми благодійними супами наших пенсіонерів?

За дорученням зборів ветеранів заводу «Коломиясільмаш»

Г. ОСТОПАРЧЕНКО,
голова ради ветеранів підприємства.
Коломия.

* * *

Законом СРСР про пенсійне забезпечення трудящих з 1 жовтня 1990 року для пенсіонерів—учасників Великої Вітчизняної війни, які працюють, знято так звану «стелю» щодо заробітку. Призначена пенсія виплачується у повному розмірі незалежно від заробітної плати. А в Законі про реформу роздрібних цін і соціальний захист населення говориться, що компенсаційні виплати в розмірі 70 карбованців додаються до пенсії лише непрацюючим пенсіонерам. Виходить, якщо ветеран війни тимчасово працює, то йому компенсації до пенсії не дають. Навіщо ж самі законодавці влаштовують «війну законів»?

І. СЕМЕНЕНКО,
учасник війни, інвалід.
Миронівка
Київської області.

* * *

Прочитав у «Голосі України» невеличку замітку Сергія Ковальчука — ветерана праці з Києва. Двома руками підтримую його думку про те, що «...за кожну державну нагороду варто доплачувати до пенсії хоч невеличку суму — якихось 5—10 карбованців». Справді, від цього ніхто не розбагатіє, але моральна підтримка тим, хто здійснив подвиг на війні чи відзначився у мирній праці, була б вагомою.

Особливо це важливо зробити зараз, адже виповнюється 50 років з початку Великої Вітчизняної війни. Доведіть цю думку ветеранів до депутатів Верховної Ради УРСР, щоб вони під час другого читання республіканського Закону про пенсії зважили на нашу пропозицію. Це б порадувало колишніх фронтовиків, захисників Вітчизни.

С. ЯРЕМЕНКО.
Алушта.

Реалії

ПРЕЗИДЕНТА — НА КУРУЛТАЙ

Кримські татари, сім тисяч яких проживає на Херсонщині, мріють повернутися на рідний півострів, що запам'ятався з дитинства квітучими садами-чаїрами.

Цю мрію відстоювала недавня всесоюзна зустріч народного Руху кримських татар у Новоросійську, в якій взяли участь представники татарського населення області. Обговорювалися політичні, економічні, соціальні проблеми корінних кримчан. За свідченням Ю. Османова, голови комітету депортованого народу, невдоволення викликає той факт, що в парламенті Кримської автономної республіки не передбачається відповідна квота для татар. А виділені державою кошти на реалізацію програми поетапного повернення їх на батьківщину місцева влада витрачає не зовсім продумано. Вноситься пропозиція провести курултай і запросити на нього Президента СРСР.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

СЬОГОДНІ МИ НЕ НА ПАРАДІ...

Бюро обкому Компартії України, виконком обласної Ради народних депутатів, президія ради Федерації профспілок області і бюро обкому комсомолу відмінили власну постанову від 18 травня 1988 року про зміни умов обласного соцзмагання. Цим скасована і обласна Дошка пошани. Мотиви — зниження інтересу трудящих до відзначення у формі занесення на обласну Дошку пошани, витрачання значних коштів на її оформлення, відволікання значної кількості працівників, незначний вплив на дієвість і гласність змагання.

Сергій ЗАПОРОЖАН.
Кіровоград.

Зверніть увагу

ОЙ, ЧИЙ ТО КІНЬ СТОЇТЬ

Щоб придбати орловського рисака, не обов'язково їхати на Орловщину. Можна — на Тернопільщину, де приміський колгосп «Заповіт Шевченка» вже багато років вирощує й продає породистих коней. Лише останнім часом тут їх продано (в тім числі й приватним особам) на 120 тисяч карбованців. Коні також є незмінними учасниками різних театралізованих свят, що проводяться в області.

Ярослав **БАЧИНСЬКИЙ.**
Фото *Михайла* **САЧКА.**
Тернопіль.

Факт і коментар

ГРЯДЕ ІСПИТ НА ЛЮДЯНІСТЬ

«Мама-86» — це організація київських матерів, чиї діти зазнали впливу «мирного атому» відразу після народження — з квітня 1986 по червень 1991 року. Чиї діти чи не найповнішою мірою відчули на собі усі принади «привілейованого класу» часів атомної ери — забруднену радіонуклідами їжу або й відсутність звичайного, не кажучи вже про спеціальне, дитячого харчування, фруктів, овочів, ліків, пристойного медичного обслуговування.

«Мама-86» — це організація, створена горем, спаяна сльозами відчаю, розпачу й безвиході матерів і дітей.

Тому метою своєю нова громадська організація визначила створення умов для виживання саме київських дітей, жертв ще одного нашого парадоксу: Київ у ста кілометрах від ЧАЕС, а про дітей столиці дбати нікому.

Ось київські мами за відомим «принципом потопаючого» й вирішили рятувати своїх дітей самотужки. Під егідою «Зеленого світу» створили організацію, налагодили зв'язки із закордонними і нашими благодійниками, почали розповсюджувати ліки, одноразові шприци, вітаміни, дитяче харчування серед тих, хто потребує їх найбільше, щоб ослаблений Чорнобилем імунітет компенсувати хоч імунітетом людяності, доброзичливості, співчуття й милосердя.

А ще «Мама-86» вирішила офіційно зареєструватися при столичній міськраді. Розробили статут, звернулися до влади і... поки що отримали одкоша. То статут не в порядку, то виникли сумніви, чи можна нову організацію визнати дитячою. Шановні депутати міськради в безкомпромісній, на їхню думку, гонитві за додержанням законності не помітили навіть такого очевидного абсурду: для того, щоб «Маму-86» визнали дитячою організацією, не можуть же матері вводити до координаційної ради, керівного органу об'єднання дітей, бо найстаршим з них не більше п'яти років. Демократія, звичайно, демократією, але чи можна серйозно говорити про неї, коли під загрозою життя дітей?! Ось на що треба було б зважити, шановні демократи і партократи, ліві і праві, центристи і безпартійні. Адже в першу чергу ви — все-таки люди.

13 червня цього року в міськраді відбулася зустріч членів координаційної ради «Мама-86» Ганни Сьоміної та Тетяни Голишкіної з Володимиром Конфедератенком, співголовою комісії міськради, яка готує документи громадських об'єднань до реєстрації. Свій статут «Мама-86» здала в комісію ще 17 березня цього року, і не минуло й трьох місяців, як питання про реєстрацію обіцяно винести на засідання міськвиконкому 17 червня цього року. Статут нібито «утрясли», і «серйозним дядям і тьотям» доведеться приймати рішення. І дай Боже, щоб цей екзамен на людяність і все те, про що я говорив вище, вони склали на «відмінно». Щоб не соромно було.

Володимир СКАЧКО.

Випереджаючи подію

ЯКЩО Ж НЕ ЗАВАЖАТИМУТЬ...

З 25 по 28 червня у Вінниці відбудеться бізнес-з'їзд і комерційна виставка товарів виробництва німецької промисловості. Цьому і була присвячена прес-конференція, яку провели Асоціація українських універмагів, виставочний комітет німецької економіки, виставочна організація ДМА (Берлін), генеральне консульство ФРН у Києві та торговокомерційна фірма «Зовнішекспобізнес».

Але почалася прес-конференція з презентації Асоціації українських універсамів, яка створена у листопаді 1990 року. Її президент Василь Чичикало, генеральний директор чернігівського торговельного центру «Дружба», розповів, що засновниками стали 27 найкрупніших універмагів України, Міністерство торгівлі УРСР, Комерційний інститут підвищення кваліфікації та підготовки кадрів Мінторгу СРСР, Білоцерківська меблева фабрика. Зараз в асоціації 36 членів. І це — сила. Бо вона виведе ці торговельні організації з-під диктату чиновників, опту і підприємств. Асоціація першочергово вирішуватиме такі проблеми: насичення ринку товарами, підвищення рівня та обсягу послуг, будівництво об'єктів для переробки харчової продукції, готелів, організацію туристських бізнес-турів.

Звичайно, у журналістів виникли запитання до членів президії асоціації: як вони наситять ринок товарами при нашому суцільному жебрацтві? Директор асоціації та її віце-президент Володимир Медяний дав переконливу відповідь. А директор донецького універмагу «Райдуга» Володимир Толочко розповів про те, як його магазин разом з підприємствами області за участю іноземних фірм налагодив випуск ракеток для настільного тенісу, пилососів «Сіменс» та інших гостродефіцитних товарів.

В один голос директори універмагів говорили: діючі закони СРСР стримують підприємництво. І якщо республіканський парламент прийме такі документи, які не будуть заважати підприємцям, не кажучи вже про сприяння або стимулювання, то всі ми заживемо краще. Без дефіциту і черг, яких просто не існує на Заході.

Консул генерального консульства ФРН у Києві Бернд Гліманн, який відповідає за сприяння торгівлі, і представник фірми ДМА Міхаель Мюллер поінформували про те, які фірми виставлять свої товари на виставці у Вінниці. Багато запитань до Б. Гліманна та М. Мюллера було не тільки у журналістів, а й у директорів універмагів. Це у першу чергу — можливість дальшого співробітництва з німецькими фірмами, стажування в найкрупніших універмагах. Б. Гліманн назвав всі контакти українських працівників торгівлі з німецькою стороною дуже перспективними.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

НА СІЧІ БУЗЬКІЙ

У листопаді 1991 року відсвяткує річницю свого існування добровільне товариство «Західно-Бузька Січ» в Червонограді, що на Львівщині. У товаристві зараз близько 120 чоловік, в основному молодь і пенсіонери — «вільні козаки». Ідея створення Січі зародилася в місцевому Народному театрі імені Лесі Українки. Мета — відродження культурної, національної і духовної спадщини українського козацтва. Мріють західно-бузькі ко-

Традиції –

заки відкри... ді свою коз... речі, можли... незабаром с... міщення шк... це в майбу... ретна робо... бджолярство... рядковувати... пасіку част... лишеної ві... ною. Купук... переговори ...

Запишіть телефончи

Вони прийшли: А ми...

Чи привід для ювілею рік існування фірми? Для помпезного — ні. Так вирішили працівники фірми «Довіра», яку вже добре знають і у Києві, і у республіці, а тому й зібралися поговорити у тісному колі про свої здобутки і проблеми, пошуки і перспективи. Мабуть, і не всі співробітники «Довіри» знали про те, що фірма, почавши з нуля, за рік заробила понад 2 мільйони 270 тисяч карбованців. На чому? Це окрема розмова. Скажу тільки, що фірма займається рекламно - інформаційною, маркетинговою, видавничою діяльністю. Лише у рекламно - інформаційного агентства «Довіра» понад 70 партнерів у країні, республіці. А видавничий відділ випустив цікаву книгу «Ключ до серця — сіціоніка», яку розкупили миттєво. На підході видання: «Спогади Шелленберга», «Міфи України», «Легенди про квіти...».

Стоп! Здається, я вже видав таємниці фірми. Тому розкажу про той аспект

діяльн... гатьом кия... приносить ... школа кра... пояснювати... чають за д... платню. Я... красу люд... красу навк... гти красу ... ків. «Крас... — перек... «Довіри», ... домо на зб... насправді.

...На сц... рався неве... фірми, зда... карбовані ... демо до пе... ної праці» ... до неї, а ... ті, хто тру... прийшли ... носить ... своїм ... ми сто... Тим, хто ... ресвідчити... телефон ... ційного ... 295-57-20.

Яросл...

Наші

«А Я В РОССИЮ...

Границі — то дурниці, перепрошую, але різні землі не схожі одна на одну, а щоб у цьому переконатися, варто з'їздити до Стародуба. Колись то була Сіверщина, затим — Чернігівська губернія, нині — такий собі апендикс Брянщини, затиснутий з трьох боків Білорусією та Україною. Від нашого кордону рукою подати, але добиратися важко: або аж через Гомель, або аж через Брянськ. Розмовляють тут — немов десь у нас північніше Києва, на білоруський мотив, але щодо належності — байдужі: «А хрен нас ведае, хто мы...». Ну, припустимо, й кріпше кажуть, з незвички на вулицях аж вуха пухнуть. Може, це від того, що просто в місті — чимала «зона», і її контингент, осідаючи тут, чинить ото такий лінгвістичний вплив. Але один стародубський патріот заперечив нам: «Дык мы и сами, местные-то, в зоне бывали-перебывали!». Спасибі, втішив.

Чого ми сюди приїхали аж із Києва? Річ у тім, що на Стародубщині, в Обухівці, 250 років тому було спалено останню на Україні відьму, Івдю Москаленко. Вона зналась на піснях і травах, була, по-нашому, фітотерапевтом. Ми приїхали, аби разом із земляками Івді, нащадками тих, хто її спалив, перепоховати прах на кладовищі. Але перед тим сходили до однієї з двох стародубських

церков (кол... молоденьки... Владимир, ... Христос уч... ворогів, а ... здуру, не... ре діло ...

Цікаво, ... рез 200 до... цям ще од... ко, теж тр... давно поме... тю. Можли... нагадуванн... і водночас ... літацію. ... ність цих ... ди більше, ... цях. Талон... цукор, бага... здаються ... насправді ... народжуют... нас (йому ... Америці), ... запустіння, ... «Боже! Не... при сандін... ріт якраз ... років двох... ко з літро... «Пшенично... красувався ... цих місця... зиденти Ро... ний.

Можлив... важко для... встигли по... ми, аби не... знайти доб... ніших люд... ків, тому, ... свою Івдю... ми? Мабут... щоб зрозу... нас ведае.

Випереджаючи подію

ЯКЩО Ж НЕ ЗАВАЖАТИМУТЬ...

З 25 по 28 червня у Вінниці відбудеться бізнес-з'їзд і комерційна виставка товарів виробництва німецької промисловості. Цьому і була присвячена прес-конференція, яку провели Асоціація українських універмагів, виставочний комітет німецької економіки, виставочна організація ДМА (Берлін), генеральне консульство ФРН у Києві та торгово-комерційна фірма «Зовнішекспобізнес».

Але почалася прес-конференція з презентації Асоціації українських універсамів, яка створена у листопаді 1990 року. Її президент Василь Чичикало, генеральний директор чернігівського торговельного центру «Дружба», розповів, що засновниками стали 27 найкрупніших універмагів України, Міністерство торгівлі УРСР, Комерційний інститут підвищення кваліфікації та підготовки кадрів Мінторгу СРСР, Білоцерківська меблева фабрика. Зараз в асоціації 36 членів. І це — сила. Бо вона виведе ці торговельні організації з-під диктату чиновників, опту і підприємств. Асоціація першочергово вирішуватиме такі проблеми: насичення ринку товарами, підвищення рівня та обсягу послуг, будівництво об'єктів для переробки харчової продукції, готелів, організацію туристських бізнес-турів.

Звичайно, у журналістів виникли запитання до членів президії асоціації: як вони наситять ринок товарами при нашому суцільному жебрацтві? Директор асоціації та її віце-президент Володимир Медяний дав переконливу відповідь. А директор донецького універмагу «Райдуга» Володимир Толочко розповів про те, як його магазин разом з підприємствами області за участю іноземних фірм налагодив випуск ракеток для настільного тенісу, пилососів «Сіменс» та інших гостродефіцитних товарів.

В один голос директори універмагів говорили: діючі закони СРСР стримують підприємництво. І якщо республіканський парламент прийме такі документи, які не будуть заважати підприємцям, не кажучи вже про сприяння або стимулювання, то всі ми заживемо краще. Без дефіциту і черг, яких просто не існує на Заході.

Консул генерального консульства ФРН у Києві Бернд Гліманн, який відповідає за сприяння торгівлі, і представник фірми ДМА Міхаель Мюллер поінформували про те, які фірми виставлять свої товари на виставці у Вінниці. Багато запитань до Б. Гліманна та М. Мюллера було не тільки у журналістів, а й у директорів універмагів. Це у першу чергу — можливість дальшого співробітництва з німецькими фірмами, стажування в найкрупніших універмагах. Б. Гліманн назвав всі контакти українських працівників торгівлі з німецькою стороною дуже перспективними.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

НА СІЧІ БУЗЬКІЙ КОЗАКИ МЕД П'ЮТЬ

Традиції

У листопаді 1991 року відсвяткує річницю свого існування добровільне товариство «Західно-Бузька Січ» в Червонограді, що на Львівщині. У товаристві зараз близько 120 чоловік, в основному молодь і пенсіонери — «вільні козаки». Ідея створення Січі зародилася в місцевому Народному театрі імені Лесі Українки. Мета — відродження культурної, національної і духовної спадщини українського козацтва.

Мріють західно-бузькі козаки відкрити в Червонограді свою козацьку школу. До речі, можливість така є — незабаром звільниться приміщення школи-інтернату. Та це в майбутньому, а конкретна робота сьогодні — бджолярство. Почали впорядковувати і лаштувати під пасіку частину території, залишеної військовою частиною. Купують коней, ведуть переговори про купівлю списаної «Колхіди». Одне слово, діють.

А взагалі, зі слів кошового отамана Омеляна Карабіна, добровільне товариство «Західно-Бузька Січ» — «позапартійна організація, що ставить собі за мету унеможливити реставрацію будь-якого тоталітарного режиму на Україні».

Юрій НЕСТЕРЯК, спеціальний кореспондент «Голосу України». Львівська область.

Запишіть телефончик

Вони прийшли: А ми? Йдемо

Чи привід для ювілею рік існування фірми? Для помпезного — ні. Так вирішили працівники фірми «Довіра», яку вже добре знають і у Києві, і у республіці, а тому й зібралися поговорити у тісному колі про свої здобутки і проблеми, пошуки і перспективи. Мабуть, і не всі співробітники «Довіри» знали про те, що фірма, почавши з нуля, за рік заробила понад 2 мільйони 270 тисяч карбованців. На чому? Це окрема розмова. Скажу тільки, що фірма займається рекламно - інформаційною, маркетинговою, видавничою діяльністю. Лише у рекламно - інформаційного агентства «Довіра» понад 70 партнерів у країні, республіці. А видавничий відділ випустив цікаву книгу «Ключ до серця — сіціоніка», яку розкупили миттєво. На підході видання: «Спогади Шелленберга». «Міфи України», «Легенди про квіти...».

Стоп! Здається, я вже видав таємниці фірми. Тому розкажу про той аспект діяльн[illegible] який в[illegible]ий багатьом киянкам, а фірмі не приносить зиску. Це — школа краси. Мабуть, зайве пояснювати, чого там навчають за дуже символічну платню. Як розкрити свою красу людям, як побачити красу навколо нас, як берегти красу людських стосунків. «Красота врятує світ» — переконані керівники «Довіри», а тому йдуть свідомо на збитки, аби так було насправді.

...На сцені залу, де зібрався невеликий колектив фірми, здається, навіки викарбовані слова: «Ми прийдемо до перемоги комуністичної праці» І ми досі йдемо до неї, а [illegible] видно. А ті, хто трудиться у «Довірі», прийшли до праці, яка приносить задоволення. І своїм [illegible]стом, і в[illegible]бничими сто[illegible]ами, і з[illegible]атою. Тим, хто у цьому хоче пересвідчитись, назву київський телефон рекламно-інформаційного агентства фірми: 295-57-20.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Міні-рецензія

Курочка Ряба-91

У Республіканському Будинку кіно відбулася прем'єра кінокомедії «Кому вгору, кому вниз». Це, здається, перша стрічка нової української кіностудії, точніше, культурно - виробничого центру «Рось». Творча група така, що — пристебніться до крісел: сценарій О. Чумака, постановник С. Клименко, оператор В. Політов, актори С. Харькова, Т. Яценко, А. Хостікоєв, О. Горбунов, В. Троцюк, І. Афанасьєв, обидва Бенюки. Плюс музика рок - групи «Кому вниз». Усі — на рівні свого таланту і на рівні нашої законахості. Але фільм вийшов, як кажуть знавці, пігострий, як ото Курочка Ряба. Яких лиш мотивів там нема, від Квітки-Основ'яненка до Булгакова, а от чогось такого, чого таємно чекаємо... Може, ми надто критичні? Але ж ми надто довго сиділи й плакали біля розбитого яйця нашого кінематографу! І ось приходить Курочка Ряба, та й каже: «Несу вам золоте яєчко!» І знесла. І — не одне. Але — дрібненькі, вони розкидані по фільму, немов ото ікринки на бутерброді. І радієш, що — є, і сердишся, бо — мало. А може, тут винен і не фільм — цей меланхолійно - ліричний фейлетон, а — ми самі, злі й зневірені? Треба ще раз переглянути. Запевняю — це не буде нудно. Слідкуймо за кіноафішами.

Христофор ГРУША.

Наші мандрівки

«А Я В РОССИЮ, ДОМОЙ ХОЧУ...»

Границі — то дурниці, перепрошую, але різні землі не схожі одна на одну, а щоб у цьому переконатися, варто з'їздити до Стародуба. Колись то була Сіверщина, затим — Чернігівська губернія, нині — такий собі апендикс Брянщини, затиснутий з трьох боків Білорусією та Україною. Від нашого кордону рукою подати, але добиратися важко: або аж через Гомель, або аж через Брянськ. Розмовляють тут — немов десь у нас північніше Києва, на білоруський мотив, але щодо належності — байдужі: «А хрен нас ведае, хто мы...». Ну, припустимо, й кріпше кажуть, з незвички на вулицях аж вуха пухнуть. Може, це від того, що просто в місті — чимала «зона», і її контингент, осідаючи тут, чинить ото такий лінгвістичний вплив. Але один стародубський патріот заперечив нам: «Дык мы и сами, местные-то, в зоне бывали-перебывали!». Спасибі, втішив.

Чого ми сюди приїхали аж із Києва? Річ у тім, що на Стародубщині, в Обухівці, 250 років тому було спалено останню на Україні відьму, Івдю Москаленко. Вона зналась на піснях і травах, була, по-нашому, фітотерапевтом. Ми приїхали, аби разом із земляками Івді, нащадками тих, хто її спалив, перепоховати прах на кладовищі. Але перед тим сходили до однієї з двох стародубських церков (колись їх було 22), і молоденький батюшка, отець Владимир, дозволив: адже Христос учив любити навіть ворогів, а Івдю ж спалили здуру, не[illegible]ну. Це[illegible]е добре діло н[illegible] покуту [illegible]ха.

Цікаво, що літ майже через 200 доля послала обухівцям ще одну Івдю Москаленко, теж травницю, вона недавно померла, своєю смертю. Можливо, це було якесь нагадування про старий гріх і водночас — шанс на реабілітацію. Але — пізно. Бідність цих місць вражає куди більше, ніж мат на вулицях. Талони — не лише на цукор, багато на що. Села здаються покинутими, хоч насправді там живуть люди, народжуються діти. Один з нас (йому довелося бувати в Америці), дивлячись на те запустіння, сказав уголос: «Боже! Немов у Нікарагуа при сандіністах...». Коло воріт якраз стояла дівчинка років двох і цмулила молоко з літрової пляшки з-під «Пшеничної». А на воротах красувався портрет: єдиний (у цих місцях) кандидат у Президенти Росії, ситий і не п'яний.

Можливо, це не було б так важко для серця, аби ми не встигли подружитися з ними, аби не знали, що важко знайти добріших і безборонніших людей. Може, 250 років тому, коли погубили свою Івдю, вони були іншими? Мабуть, треба жити тут, щоб зрозуміти це. «А хрэн нас ведае, хто мы...». Цікава генетична географія: здається, саме тут 1709 року Мазепа виступив з Карлом проти Петра. А потім Петро своєю волею призначив українським гетьманом — знаєте, кого? Саме стародубського полковника Івана Скоропадського! От і думай. А ще через двісті з гаком літ Щорс саме в цих місцях набирав війська для наступу на Україну (тут пролягала нейтральна територія поміж Росією та Україною). У той самий час німці поставили на гетьманство ще одного Скоропадського. Після цього історія з двома Івдями не здається вже дивовижною, хоч і лишається таємничою. Так само таємничою, як будка посеред Стародуба з написом «Студія звукозапису». Звідтіль, з ранку до вечора, лунає знайома мелодія «Піду втоплюся...», але — у перекладі, і співає не Миколайчук: «Прощай, моя мама, прощай, мой отец, тра-ля-ля-ля, утоплюсь наконец!». Геніально. Між іншим, в Обухівці, вже через годину після нашого прибуття, босоногі дітлахи носили по вулицях, немов цяцьки, українські слова й цілі фрази, подаровані нами.

...Що воно таке? Там — хотілося додому, панічно хотілося. А вдома — так, немов ти щось забув серед отих невеликих рублених хат на Сіверщині.

Віталій ЖЕЖЕРА.
Стародуб — Київ.

Уїк-енд, то

● ЕТИКЕТ

ПО ОДЕЖІ СТРІЧАЮТЬ...

Цією рубрикою починаємо вміщувати невеличк
культуру поведінки. Для початку — кілька загаль
Правила гарного тону обов'язкові абсолютно д
Уміння володіти собою — велика, наполеглива
хованню й самовихованню.
Головний принцип культури спілкування поляга
кожен поводився так, як цього чекає від інших.
Нетерпимість до чужої думки, нахабство викли
тю критично оцінити власну персону.
Думаючи про інших, ми забуваємо про власні н
ліки характеру тощо.
Взаєморозуміння й терпимість зовсім не означаю
ня й відпущення гріхів.
Особливе місце в комплексі гречного тону ві
нішньому виглядові. Мається на увазі акуратність
ність жестів, приязна міміка. Тож за зовнішнім виг
ливий контроль.
Мистецтво поводження в товаристві — це бажа
інших, не ображати їх своєю поведінкою навіть п
паки — тільки тішити.
При цьому гарні манери стають єдиним засоб
внутрішньої потреби спілкування.

● НЕЗВИЧНЕ ПРО ЗВИЧНЕ

ЦІЛЮЩІ ВЛАСТИВОСТІ КАВИ

Хоч і недобрі чутки точаться навколо цього чу
— ніби ціна на нього підвищується — кофеманів, ут
Тож що ми знаємо про цілющі властивості кав
а, виявляється...
Духмяний напій дуже корисний жінкам при пе
— знімає головний біль, тонізує загальний стан. С
книзі «Лікарня на підвіконні» зазначає, що сира
лікує лихоманку (якщо вживати щодня по 15—30 г
зерен дуже корисно давати при коклюші, катарал
вих розладах.
Підсмажені зерна збуджують головний та спи
також серцеві м'язи. Позитивно діють при спазма
атонії сечового міхура тощо. Вживають також каву
ру, від зубного болю та при отруєнні наркотиками.
Кава освіжає стомлені м'язи тіла, притлумлює п
знімає втому.
Утім, кава протипоказана при повнокров'ї та вис
ному тискові, при сильному геморої, деяких вид
астенії, туберкульозі.

● МАЛИЙ ЛЕКСИЧНИЙ СЛОВНИК

ЧАС

Время — час, година, пора, доба. **Вовремя** — у свій час, вчасно, впору. **Во время** — під час. **Во всякое время** — повсякчас. **Время от времени** — від часу до часу, коли не коли, іноді, інколи, часом, часами. **В ночное время** — нічною добою, нічної доби. **В рабочее время** — в робочу пору, в дільний час **На время** — на якийсь час, до часу, дочасно. **С этого времени** — з того часу, з тієї пори. **С давне**
з давніх часів,
ньої давнини, з
С незапамятны
споконвіку, з ві
чно. **Свободное**
звілля, вільний
прогулянка. (Д

● ІЗ СКАРБНИ

Краще шмато
ба й з ним мир,
ний м'яса — із
Хто любить с
бить гріх.
Притча (Х

Подро

Вибух на хлібозав

Сильний вибух стався в кочегарці Чернівецького хлібозаводу № 1. В одну мить на місці парового котла залишились уламки цегли і шматки покрученої арматури, а кістяк агрегату, пробивши перекриття стелі, опинився на даху будинку. Один працівник котельні загинув, другого з тяжкими опіками доставлено в лікарню.

Створена на підприємстві комісія встанов
чегар І. Г. Оле
ваючи на робоч
стані сильного
сп'яніння, перес
за вимірюваль
дами, випустив
котла. А його
М. Г. Савчук,
зміну, не пе
агрегату і відкр
Маса холодної
ши в розпечену

Фут

У ФІНАЛІ: СРСР — ІТА

У шведських містах, на стадіонах, які наступного року прийматимуть фінальну частину чемпіонату Європи, проходить міжнародний турнір чотирьох збірних. Уже визначилися й фіналісти — футболісти Радянського Союзу та Італії. Цей поєдинок гратиметься завтра в Стокгольмі. Його переможець дістане в нагороду 160 тисяч доларів.

Як же йшли до вирішального матчу ці суперники? Італійці в додатковий час перемогли датчан — 2:0. На 117-й хвилині відзначився Ріццітеллі, а ще через хвилин
лі.
Наша команда
зустрілася зі збі
Вже на четвертій
Бролін вивів гос
ред. У другому
(69 хв.) встанов
Так і завершив
час. Отже, і тут
тися до додат
Ніхто не хотів п
хоч гості вийшли
нецов, 94 хв.), то
вдалося встанови
— 2:2. Але за тр
фінального свист

...ОЗАКИ МЕД П'ЮТЬ

...Червонограку школу. До...ь така є — ...ниться при-...інтернату. Та ...му, а конк-...сьогодні — Почали впо-...аштувати під ...території, за-...овою части-...коней, ведуть ...купівлю спи-

саної «Колхіди». Одне слово, діють.

А взагалі, зі слів кошового отамана Омеляна Карабіна, добровільне товариство «Західно-Бузька Січ» — «позапартійна організація, що ставить собі за мету унеможливити реставрацію будь-якого тоталітарного режиму на Україні».

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Львівська область.

...Йдемо

й в... ий ба-...,а фірмі не ...у. Це — Мабуть, зайве ...го там нав-...символічну ...зкрити свою ...як побачити ...нас, як бере-...ських стосун-...врятує світ» ...керівники ...иму йдуть сві-...аби так було

...алу, де зіб-...колектив ...навіки ви-...: «Ми прий-...комуністич-...досі йдемо ...видно. А ...у «Довірі», ...ці, яка при-...волення. І ...бничи-...і в... атою. ...ому хоче пе-...зву київський ...мно-інформа-...тва фірми:

...ЕРГІЄНКО.

Міні-рецензія

Курочка Ряба-91

У Республіканському Будинку кіно відбулася прем'єра кінокомедії «Кому вгору, кому вниз». Це, здається, перша стрічка нової української кіностудії, точніше, культурно-виробничого центру «Рось». Творча група така, що — пристебніться до крісел: сценарій О. Чумака, постановник С. Клименко, оператор В. Політов, актори С. Харькова, Т. Яценко, А. Хостікоєв, О. Горбунов, В. Троцюк, І. Афанасьєв, обидва Бенюки. Плюс музика рок-групи «Кому вниз». Усі — на рівні свого таланту і на рівні нашої закоханості. Але фільм вийшов, як кажуть знавці, пйострий, як ото Курочка Ряба. Яких лиш мотивів там нема, від Квітки-Основ'яненка до Булгакова, а от чогось такого, чого таємно чекаємо... Може, ми надто критичні? Але ж ми надто довго сиділи й плакали біля розбитого яйця нашого кінематографу! І ось приходить Курочка Ряба, та й каже: «Несу вам золоте яєчко!» І знесла. І — не одне. Але — дрібненькі, вони розкидані по фільму, немов ото ікринки на бутерброді. І радієш, що — є, і сердишся, бо — мало. А може, тут винен і не фільм — цей меланхолійно-ліричний фейлетон, а — ми самі, злі й зневірені? Треба ще раз переглянути. Запевняю — це не буде нудно. Слідкуймо за кіноафішами.

Христофор ГРУША.

...дрівки

«...ДОМОЙ ХОЧУ...»

...к було 22), і ...ошка, отець ...олив: адже ...обити навіть ...ж спалили ...Це... не доб-...ту...ка. ...майже че-...лала обухів-...Москален-...ю, вона не-...своєю смер-...-було якесь ...старий гріх ...нс на реабі-...пізно. Бід-...вражає ку-...ат на вули-...е лише на ...що. Села ...тими, хоч ...ивуть люди, ...ти. Один з ...ся бувати в ...ись на те ...в уголос: ...Нікарагуа ...». Коло во-...дівчинка ...лила моло-...ншки з-під ...на воротах ...т: єдиний (у ...идат у Пре-...ий і не п'я-

...було б так ...аби ми не ...тися з ни ...що важко ...і безборон-...ке, 250 ро-...погубили ...були інши-...жити тут, ...е. «А хрэн ...ы...». Ціка-

ва генетична географія: здається, саме тут 1709 року Мазепа виступив з Карлом проти Петра. А потім Петро своєю волею призначив українським гетьманом — знаєте, кого? Саме стародубського полковника Івана Скоропадського! От і думай. А ще через двісті з гаком літ Щорс саме в цих місцях набирав війська для наступу на Україну (тут пролягала нейтральна територія поміж Росією та Україною). У той самий час німці поставили на гетьманство ще одного Скоропадського. Після цього історія з двома Івдями не здається вже дивовижною, хоч і лишається таємничою. Так само таємничою, як будка посеред Стародуба з написом «Студія звукозапису». Звідтіль, з ранку до вечора, лунає знайома мелодія «Піду втоплюся...», але — у перекладі, і співає не Миколайчук: «Прощай, моя мама, прощай, мой отец, тра-ля-ля-ля, утоплюсь наконец!». Геніально. Між іншим, в Обухівці, вже через годину після нашого прибуття, босоногі дітлахи носили по вулицях, немов цяцьки, українські слова й цілі фрази, подаровані нами.

...Що воно таке? Там — хотілося додому, панічно хотілося. А вдома — так, немов ти щось забув серед отих невеликих рублених хат на Сіверщині.

Віталій ЖЕЖЕРА.
Стародуб — Київ.

Уїк-енд, тобто вихідні

● ЕТИКЕТ

ПО ОДЕЖІ СТРІЧАЮТЬ...

Цією рубрикою починаємо вміщувати невеличкі поради про культуру поведінки. Для початку — кілька загальних правил.

Правила гарного тону обов'язкові абсолютно для всіх.

Уміння володіти собою — велика, наполеглива робота по вихованню й самовихованню.

Головний принцип культури спілкування полягає в тому, щоб кожен поводився так, як цього чекає від інших.

Нетерпимість до чужої думки, нахабство викликані нездатністю критично оцінити власну персону.

Думаючи про інших, ми забуваємо про власні недоліки, недоліки характеру тощо.

Взаєморозуміння й терпимість зовсім не означають всепрощення й відпущення гріхів.

Особливе місце в комплексі гречного тону відводиться зовнішньому виглядові. Мається на увазі акуратність одягу, стриманість жестів, приязна міміка. Тож за зовнішнім виглядом — особливий контроль.

Мистецтво поводження в товаристві — це бажання зрозуміти інших, не ображати їх своєю поведінкою навіть подумки, а навпаки — тільки тішити.

При цьому гарні манери стають єдиним засобом реалізації внутрішньої потреби спілкування.

● НЕЗВИЧНЕ ПРО ЗВИЧНЕ

ЦІЛЮЩІ ВЛАСТИВОСТІ КАВИ

Хоч і недобрі чутки точаться навколо цього чудового напою — ніби ціна на нього підвищується — кофеманів, утім, не меншає.

Тож що ми знаємо про цілющі властивості кави? Дуже мало, а, виявляється...

Духмяний напій дуже корисний жінкам при певних хворобах — знімає головний біль, тонізує загальний стан. С. Приходько у книзі «Лікарня на підвіконні» зазначає, що сира мелена кава лікує лихоманку (якщо вживати щодня по 15—30 г). Настій сирих зерен дуже корисно давати при коклюші, катаральних та нервових розладах.

Підсмажені зерна збуджують головний та спинний мозок, а також серцеві м'язи. Позитивно діють при спазмах шлунка, при атонії сечового міхура тощо. Вживають також каву проти солітеру, від зубного болю та при отруєнні наркотиками.

Кава освіжає стомлені м'язи тіла, притлумлює почуття голоду, знімає втому.

Утім, кава протипоказана при повнокров'ї та високому кров'яному тискові, при сильному геморої, деяких видах іпохондрії, астенії, туберкульозі.

● МАЛИЙ ЛЕКСИЧНИЙ СЛОВНИК

ЧАС

Время — час, година, пора, доба. **Вовремя** — у свій час, вчасно, впору. **Во время** — під час. **Во всякое время** — повсякчас. **Время от времени** — від часу до часу, коли не коли, іноді, інколи, часом, часами. **В ночное время** — нічною добою, нічної доби. **В рабочее время** — в робочу пору, в дільний час. **На время** — на якийсь час, до часу, дочасно. **С этого времени** — з того часу, з тієї пори. **С давнего времени** — з давніх часів, здавна, з давньої давнини, з давніх давен. **С незапамятных времен** — споконвіку, з вік-віку, віковічно. **Свободное время** — дозвілля, вільний час, гулянки, прогулянка. (Далі буде).

● ІЗ СКАРБНИЦІ МУДРОСТІ

Краще шматок сухого хліба й з ним мир, ніж дім, повний м'яса — із чварами.

Хто любить сварки — любить гріх.

Притча (XVII І, 19).

● ХОЧЕТЕ ВІРТЕ, ХОЧЕТЕ — ПЕРЕВІРТЕ

ХТО ЯК СПИТЬ!

Здається, яке це має значення, в якій позі людина спить. Виявляється, існує певна залежність між характером і позою сну. Її закономірності встановив американський психіатр С. Денкель.

Ті, хто сплять «калачиком», — це «бутони», люди, які підсвідомо не бажають розлучатися з дитинством. Вони уникають відповідальності за свої вчинки, однаково схильні до хорошого й поганого впливу. У своїх діях більше керуються миттєвим настроєм, ніж здоровим глуздом.

Хто спить на животі, підібгавши одну ногу, як правило, впевнені в собі, пунктуальні, послідовні, організовані. Їм властиво, втім, нав'язувати своє ім'я, командувати, керувати.

Ті, хто спить на спині, заклавши руки за голову, — щирі, сердечні, добрі. Вони знають про свої недоліки, але схильні не думати про них. Це люди світлого розуму, легко контактують з іншими, приймають світ таким, яким він є, не ускладнюючи собі життя. З ними приємно спілкуватися.

Ті, хто спить на боці, дещо підігнувши коліна, — урівноважені, покладисті. Схильні до тверезих зважених роздумів та поміркованих компромісів.

Але вони досить несміливі, у них замало енергії та наполегливості. вони не прагнуть до лідерства.

Ці відомості дає доброчинна газета «Добре серце», що виходить у Дрогобичі.

● АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

15 — 16 ЧЕРВНЯ

Місяць у Леві (денний і нічний дім Сонця, вигнання Сатурна). При вирішенні проблем не варто спиратись на власний досвід і прислухатися до порад досвідчених людей. Найкраще зайнятися індивідуальною, творчою працею. 15 червня небажані контакти з батьками й близькими родичами. 16 червня — досить благополучний день.

Подробиці

Вибух на хлібозаводі

Сильний вибух стався в кочегарці Чернівецького хлібозаводу № 1. В одну мить на місці парового котла залишились уламки цегли і шматки покрученої арматури, а кістяк агрегату, пробивши перекриття стелі, опинився на даху будинку. Один працівник котельні загинув, другого з тяжкими опіками доставлено в лікарню.

Створена на підприємстві комісія встановила, що кочегар І. Г. Олещук, перебуваючи на робочому місці в стані сильного алкогольного сп'яніння, перестав стежити за вимірювальними приладами, випустив всю воду з котла. А його напарник М. Г. Савчук, прийнявши зміну, не перевірив стан агрегату і відкрив вентилі. Маса холодної води, ринувши в розпечену ємкість, моментально перетворилась у пару, що й призвело до нещастя.

— Це вже третя аварія в котельних агропромислових підприємств Буковини в нинішньому році, — говорить технічний інспектор праці ЦК профспілки працівників агропромислового комплексу України по Чернівецькій області Н. Л. Проделайло. — В результаті є людські жертви.

В. ПЕЛЕХ.
кор. УКРІНФОРМ.

Футбол

У ФІНАЛІ: СРСР — ІТАЛІЯ

У шведських містах, на стадіонах, які наступного року прийматимуть фінальну частину чемпіонату Європи, проходить міжнародний турнір чотирьох збірних. Уже визначилися й фіналісти — футболісти Радянського Союзу та Італії. Цей поєдинок гратиметься завтра в Стокгольмі. Його переможець дістане в нагороду 160 тисяч доларів.

Як же йшли до вирішального матчу ці суперники? Італійці в додатковий час перемогли датчан — 2:0. На 117-й хвилині відзначився Ріццітеллі, а ще через хвилину влучив Віаллі.

Наша команда в Гетеборзі зустрілася зі збірною Швеції. Вже на четвертій хвилині Томас Бролін вивів господарів вперед. У другому таймі Юран (69 хв.) встановив рівновагу. Так і завершився основний час. Отже, і тут довелося вдатися до додаткових таймів. Ніхто не хотів поступатися. І хоч гості вийшли вперед (Кузнецов, 94 хв.), тому ж Броліну вдалося встановити рівновагу — 2:2. Але за три хвилини до фінального свистка Корнєєв забив переможний гол — 3:2.

Збірна СРСР виступала в такому складі: Черчесов, Чернишов, Кульков, Цвейба, Галямін, Шалімов, Канчельскіс, Алейников, Юран (Сергєєв, 77), Кузнецов (Ан. Іванов, 118), Мостовий (Корнєєв, 46).

А ОЛІМПІЙЦІ ПРОГРАЛИ

Відбірний матч олімпійського турніру 1992 року між збірними Італії та СРСР завершився перемогою господарів — 1:0. Відзначився Бузо (67 хв.). У нашої команди після трьох матчів лише два очка, і вона практично втратила шанси виступати в Барселоні-92.

Пригодка

КІТ ЇХАВ «ЗАЙЦЕМ»

Недавно поїздом Адлер — Мінськ повертався додому. У Ростові вийшов дихнути свіжим повітрям. І раптом хтось із гурту: «А що то на вагоні? Ганчірка якась чи що?». «Ні, то, мабуть, кіт». І справді, це була домашня тваринка. Притиснувшись до вагона по-пластунськи, Сірий (так його охрестили) прибув до Харкова. Блискавичним стрибком дістався перону й кулею влетів до вокзалу.

Очевидно, кота завезли до Ростова. Та не захотілося йому в час прогресу повертатися додому пішаком. Вирушив у мандрівку поїздом. А, можливо, це сучасний кіт-турист?

Віктор БОЖОК.
Малюнок Сергія ФЕДЬКА.
Чернігів.

ВІД БАТЬКІВ — ЗА КОРДОН

Своєрідний спосіб позбутися батьків-алкоголіків, їх щоденних знущань придумали неповнолітні жителі села Вишкове Іван К. та Михайло Р.: вони вирішили втекти до... Румунії. Однак були затримані й повернуті додому. Тільки через неповноліття зовсім не безневинна витівка зійшла з рук юним порушникам кордону.

— Можливо, хоч цей випадок змусить горебатьків задуматися над своєю поведінкою? — запитує обласна газета «Закарпатська правда», яка повідомила про подію.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Ужгород.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 15—16 червня на Україні без опадів, лише сьогодні у західних і східних областях короткочасний дощ, гроза, вітер слабкий. Температура вдень 21—27, у південних і східних областях 27—32, вночі 12—19 градусів.

По Київській області сьогодні вдень без опадів, вітер слабкий. Температура 22—27, у Києві 22—24 градуси.

АРГУМЕНТ ДЛЯ КОЛЕГ,

або ЯКІ НАЦМЕНШОСТІ МАЮТЬ ПРАВО НА САМОВИЗНАЧЕННЯ

КОМЮНІКЕ

II НАРАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ І КОМІСІЙ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ПИТАННЯМИ ПРАВ ЛЮДИНИ

У Нараді, яка відбулася у місті Києві 4—6 червня 1991 року, взяли участь представники комітетів і комісій законодавчих органів влади таких держав: Республіки Вірменія, Білоруської РСР, Республіки Грузія, Казахської РСР, Латвійської Республіки, Республіки Молдова, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Української РСР, Естонської Республіки, а також спостерігачі з Литовської Республіки.

Виходячи з принципів і положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Паризької хартії для нової Європи, Документа Копенгагенської наради Конференції по людському вимірюванню НБСЄ, представники комітетів і комісій, що займаються питаннями прав людини, вважають за необхідне забезпечити ефективний правовий захист фундаментальних прав і свобод осіб, які належать до національної меншості.

Учасники Наради вважають, що захист прав національної меншості входить до обов'язків суверенної держави. В її законодавстві рекомендується закріпити права національної меншості, перш за все положення про те, що особи, які належать до такої меншості, мають право повністю й ефективно здійснювати свої права людини та основні свободи без будь-якої дискримінації і в умовах повної рівності перед законом, а сама меншість не може бути об'єктом насильницької асиміляції та має право вільно зберігати свою етнічну, культурну, мовну чи релігійну самобутність, підтримувати і розвивати свою культуру в усіх її аспектах.

Особи, які належать до національної меншості, мають, зокрема, право: вільно користуватися рідною мовою в особистому й суспільному житті; створювати свої власні освітні, культурні та релігійні заклади, організації чи асоціації; сповідувати свою релігію й одержувати релігійну освіту рідною мовою; поширювати інформацію, мати доступ до неї і обмінюватися нею рідною мовою, вимагати від держави захисту своїх економічних і соціальних інтересів, національної честі і гідності, брати участь у діяльності міжнародних неурядових організацій.

Для осіб, які належать до національної меншості, створюється сприятливий правовий режим підтримання безперешкодних контактів між собою, а також з громадянами інших держав, з якими вони мають спільне етнічне чи національне походження, культурну спадщину чи релігійне вірування. Їм гарантується право вільно визначати свою національну приналежність у формах, що відповідають національній самосвідомості. Так само ніхто не повинен бути приневолений до визначення національної належності.

Держави повинні забезпечити умови для реалізації зазначених прав, включаючи за необхідне тимчасове надання переваг.

Щодо конкретних умов національного відродження народів учасники Наради зазначають, що вжиття заходів виключно з метою подолання занепаду культури і мови нації, яка дала ім'я державі, не розглядається як дискримінація національної меншості, котра проживає на її території, за умови тимчасовості таких заходів та їх припинення по досягненні цілей, заради яких вони вжиті.

Учасники Наради визнають особливу важливість продовження обміну думками і налагодження конструктивної взаємодії між республіками з питань національної меншості. Кінцевим підсумком такої взаємодії могли б стати розробка і прийняття Декларації про принципи співробітництва між ними щодо забезпечення прав національної меншості.

Рафаель ПАПАЯН, голова Комісії у правах людини Верховної Ради Республіки Вірменія;
Микола ГУШЕЛЬ, член Комісії з питань гласності, засобів масової інформації і прав людини Верховної Ради Білоруської РСР;
Варлам КЕШЕЛАВА, член Комісії у правах людини Верховної Ради Республіки Грузія;
Олександр КОЗЛОВ, член Комітету з питань законодавства, законності і правопорядку Верховної Ради Казахської РСР;
Єва НЕЙЛАНДЕ, радник Департаменту з національних питань Ради Міністрів Латвійської Республіки;
Георге ГІМПУ, секретар Комісії у правах людини і міжнаціональних відносин Парламенту Республіки Молдова;
Сергій КОВАЛЬОВ, голова Комітету у правах людини Верховної Ради РРФСР;
Олександр ЄМЕЦЬ, голова Комісії у правах людини Верховної Ради Української РСР;
Еллер ХІЛЛАР, заступник голови Правової комісії Верховної Ради Естонської Республіки;
Володимир ЯРМОЛЕНКО, член Комісії у правах громадян і справах національностей Верховної Ради Литовської Республіки.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ООН, КОНФЕРЕНЦІЇ ПО СПІВРОБІТНИЦТВУ І БЕЗПЕЦІ В ЄВРОПІ, ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

Ми, учасники II Наради представників парламентських комітетів і комісій, що займаються питаннями прав людини, яка відбулася в місті Києві 4—6 червня 1991 року, осуджуємо нагнітання агресії і напруженості безвідповідальними діями радянських військових підрозділів у Прибалтиці і Закавказзі. Заволодіння і блокування національних державних установ і насильницькі акції проти мирного населення цих регіонів, що вони проводять, є неприхованим тиском на республіки, які виявили бажання стати незалежними чи вже пішли шляхом незалежності.

Учасники Наради підкреслюють недопустимість застосування військової сили та економічного тиску як засобу вирішення політичних суперечностей.

Держава, що допускає насильство як засіб вирішення політичних суперечок, не вправі розраховувати на підтримку світового товариства і порушує міжнародні принципи демократії та міжнаціонального співробітництва.

Президент СРСР, міністри оборони і внутрішніх справ СРСР, за їхніми заявами, заперечують агресивні дії військових підрозділів СРСР у республіках, що проголосили свій державний суверенітет. Просимо послати зарубіжних спостерігачів для оцінки загрози миру в результаті протиправних дій Збройних Сил СРСР, а також прийняти інші необхідні рішення.

У II Нараді взяли участь представники комітетів і комісій законодавчих органів влади таких держав: Республіки Вірменія, Білоруської РСР, Республіки Грузія, Казахської РСР, Латвійської Республіки, Республіки Молдова, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Української РСР, Естонської Республіки, а також спостерігачі з Литовської Республіки.

Звернення прийнято одноголосно.

РЕЗОЛЮЦІЯ

II НАРАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОМІТЕТІВ І КОМІСІЙ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ПИТАННЯМИ ПРАВ ЛЮДИНИ

II Нарада представників парламентських комітетів і комісій, що займаються питаннями прав людини, відповідно до Протоколу про наміри по співробітництву за пропозицією делегації Республіки Вірменія приймає до розгляду інформацію про масове порушення прав людини в деяких районах Республіки Вірменія.

Слухання провести 18 червня 1991 року в Москві. Забезпечення інформаційними матеріалами, запрошення зацікавлених осіб і організаційно-технічне забезпечення бере на себе Комітет у правах людини Верховної Ради РРФСР.

Наш спеціальний кореспондент попросив поділитися міркуваннями учасника конференції, голову Комісії у правах людини Верховної Ради УРСР Олександра Ємця.

— Олександре Івановичу, давайте розпочнемо з того, що це за нарада, які її витоки, статус?

— Ця ідея зародилася під час робочих зустрічей із представниками комісій і комітетів інших республік, які займаються правами людини. Справа в тому, що на якомусь етапі розвитку політико-правових процесів у межах Союзу ми досить гостро зіткнулися якраз із проблемою взаємодії в галузі захисту прав людини, і з'ясувалося, що є багато проблем, які можна вирішити тільки спільно. І тому десь півтора місяці тому ми зібралися на базі Комісії з прав людини російського парламенту, де розглянули ряд питань і дійшли висновку, що такі зустрічі, на яких ми узгоджуватимемо свої позиції, мають бути традиційними.

На другу нараду дали згоду приїхати представники з 13 союзних республік, приїхали з 10.

— Судячи з Комюніке й інших документів наради, її учасників здебільшого хвилювала тема національних відносин.

— Якщо точніше, то центральним було питання визначення механізму захисту національних меншостей. Ми підходили з кількох боків. По-перше, визначення самого поняття «національні меншості». По-друге, механізми захисту прав національних меншостей у національній суверенній державі. По-третє, специфіка цієї проблеми в сьогоднішніх умовах, за тих процесів, які відбуваються на терені усього Радянського Союзу.

Дуже важливим вважаю з'ясування якраз специфіки проблеми прав національних меншостей у сьогоднішній ситуації. Справа в тому, що нині в більшості республік об'єктом захисту мають бути і є не тільки власне національні меншості, а й ті нації, які дали назву цій державі, які, що можна так сказати — державоутворюючі нації.

На Україні таким об'єктом поряд з національними меншостями є й українська нація, культура, мова якої через відомі процеси дискримінаційної національної політики доведені до жалюгідного стану.

Це питання є таким важливим тому, що передбачені законодавством будь-які заходи, спрямовані на пріоритетний розвиток державоутворюючої нації, на перший погляд сприймаються як дискримінація інтересів представників національних меншостей, що проживають у цій країні, і навіть як елементи расизму та нацизму.

Але в Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, що набула чинності у 1969 році, є спеціальний пункт, який саме й дозволяє у виняткових випадках створювати деякі тимчасові пріоритетні умови для тієї чи іншої національної групи, навіть якщо вона не є національною меншістю.

В результаті досить-таки гострої дискусії нам вдалося сформулювати відповідний пункт в одноголосно ухваленому нарадою Комюніке. Згідно з ним, скажімо, Закон про українську мову, запроваджений в нашій республіці, не може розглядатися як дискримінація інтересів національних меншостей, що проживають на її території.

Але, як відомо, деякі політичні групи критикували цей закон як дискримінаційний.

Втім, маю із сумом зазначити, що навіть у такій плідній дискусії не було вироблено загальноприйнятного визначення національних меншостей. Як на мене, це сталося тому, що в цій дискусії дуже часто брав гору політичний інтерес, а не суто правовий, науковий. Тому цього визначення і немає в Комюніке. Домовилися, що будемо користуватися кількома робочими визначеннями.

— Цікаво було б почути від вас хоч одне з них.

— Ми домовилися не вживати їх у публікаціях, навіть із посиланням на цю нараду. Так що інші учасники наради мене могли б не зрозуміти.

Звичайно, на рівні республіки ми виробимо своє розуміння цього визначення.

Трохи відхилю завісу й поясню. Найбільша проблема була пов'язана із самовизначенням — чи мають національні меншості право на нього, а якщо мають, то які саме?

— Гаразд, Олександре Івановичу, давайте поставимо питання інакше. Чи пропонувала у вашій особі Україна свій варіант визначення згадуваного терміну? Якщо так, то який?

— Ось одне, яке пропонував я: «Національна меншість — це історично-конкретна форма етнічної спільності, яка утворилася при відриві частини висхідної спільності (нації, народності) в результаті зміни кордонів, а також міграції частини даної національності за межі національно-державного утворення, де вона мешкає в інонаціональному оточенні».

А проблема в тому, з точки зору нашої делегації, що потрібно розрізнити національні меншості, які є корінною нацією, народністю і відповідно мають право на самовизначення, та національні меншості, які не мають права на самовизначення, бо не є корінними. Як правило, другий тип нацменшостей — це групи людей, відірвані від основної нації. У нас, наприклад, болгари. А от кримські татари не мають своєї державності, і їхні домагання її цілком справедливі.

— А що стосується, скажімо, такого народу, як цигани?

— Це питання також порушувалося. Є поняття корінної нації, отож слід визначити, де їхня національна територія, щоб вони могли скористатися правом на самовизначення. З'ясовувати це нам було б дуже складно, тим паче, враховуючи політичну ситуацію, яка склалася в деяких регіонах країни.

Наостанок хочу наголосити, що крім основного документа — Комюніке прийнято Звернення до генерального секретаря ООН і резолюцію на заяву вірменської делегації, згідно з якою відбудеться слухання цього питання 18 червня в Москві. Там ми з'ясуємо місце і час проведення наступного зібрання.

На мою думку, такі наради — це прообраз майбутніх наших міжнародних органів, на зразок тих, що існують у рамках ООН та інших міжнародних організацій. Ухвалений на таких зібраннях навіть один новий рядок документа — це вагомий аргумент для законотворців республік.

Наприклад, при розробці проекту нашої Конституції досить довго дискутувалося питання про те, чи можна взагалі записувати права національних меншостей до Конституції, чи не є це ознакою їхньої дискримінації. І ось у жодного з представників десяти парламентів, які взяли участь у нараді,— а це люди різних політичних поглядів, експерти, науковці,— не виникло навіть сумнівів щодо необхідності законодавчого, конституційного закріплення прав національних меншостей. А це, вважаю, досить сильний аргумент для спокійної неідеологізованої дискусії з цього питання в нашому парламенті.

КОНФРОНТАЦІЙНА ЦЕГЛА

Кооперативне об'єднання «Чернігів», заорендувавши Козелецький цегельний завод, ритмічніше забезпечує цеглою будівельні об'єкти обласного центру, підняло зарплату працівникам заводу і... викликало невдоволення своїми діями на селі.

Виконком Козелецької районної Ради народних депутатів вирішив звернутися до облвиконкому, обласного виробничого об'єднання будівельних матеріалів з проханням відмінити рішення про передачу заводу в оренду. Адже минулого року для будівництва госпспособом район недоодержав більше 400 тисяч штук цегли. Винні в цьому, як вважають в Козельці, й кооператори.

Щоправда, якщо обласні інстанції підуть назустріч козельчанам, можуть виникнути нові проблеми в Чернігівському міськвиконкомі, який заборгував жителям міста чимало квартир. Адже об'єднання «Чернігів» без козелецького заводу не зможе повністю виконати програму будівництва житла в місті.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

ЯК НАМ ЖИТИ ДАЛІ?

Такий лейтмотив брошури, що була видана під назвою «Як нам задовольнити наші пекучі потреби? Деякі поради владі і населенню України» невдовзі після революції в Коломиї, не претендувала на якийсь оригінальний внесок в економічну теорію. Написана тодішньою мовою Галичини в популярній, доступній для загального розуміння формі, хоча й адресована в першу чергу урядові Української Народної Республіки, ця невеличка за обсягом книжечка, згідно із задумом її автора А. Дзендзеля, мала на меті окреслити конкретні шляхи й засоби щодо виведення України з вкрай скрутного соціально-економічного становища, в якому вона в той час опинилася.

Звичайно, будь-які історичні аналогії та паралелі завжди умовні. І все ж, гадаю, думки, висловлені в даній брошурі, заслуговують на увагу як народних депутатів України, так і широких громадських кіл.

Свою працю автор розпочинає з аналізу післяреволюційної ситуації на Україні. «Як тільки вибухла революція, народні маси, котрі тяжкою щоденною працею добували свій насущний кавалок хліба, почали думати, що настануть кращі часи і що цей кавалок хліба буде діставатись легше. Але всі страшно помилились, бо, замість полегшення, настали такі тяжкі умови життя, яких раніш ніхто й уявити собі не міг».

Розмірковуючи далі над питанням, чому склалася така ситуація, А. Дзендзель зазначає, що її зумовили дві причини. «Перша причина — це державний устрій, державний лад, державний режим. Для того, щоб населення могло виробляти потрібну кількість товарів, необхідно забезпечити цьому населенню відповідні умови праці. А такими умовами праці повинні бути: а) лад і спокій в державі і б) забезпечення, що працьовник зможе скористатись своєю працею».

Другу причину тодішньої розбалансованості народного господарства України автор вбачав у надмірній кількості незабезпечених товарами грошей, що зосередились у населення.

Дає А. Дзендзель і поради виходу з такої складної соціально-економічної ситуації, яка загрожувала повним хаосом і загальною руйнацією.

Наскільки вони актуальні для нашого сьогодення — судити читачам.

Володимир ТРОЩИНСЬКИЙ,
кандидат історичних наук, завідуючий сектором Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР.
Київ.

«Як нам задовольнити наші пекучі потреби? Деякі поради владі і населенню України» — наскільки актуальна ця брошура, що вийшла після революції в Коломиї, для нашого сьогодення — судити читачам.

Вимагає підтримки

МІСТЕР ГЛАДУН ВІДКРИВАЄ АМЕРИКУ

Я тримаю на долоні гладенькі бурштинові, майже невагомі, схожі на пластмасові гудзики, виплавки якогось невідомого матеріалу. Хоч намисто з нього виготовляй, хоч іграшки. Мої співбесідники — представники американської фірми «Омега Термак Технолодиніс Інк», а якщо коротше, то можна просто «ОТТ», явно задоволені справленим ефектом. Ще б пак, бо хто б міг подумати, що оці «гудзики» — все, що залишилося від купи промислових токсичних відходів, шкідливих для здоров'я людини.

Виявляється, ці виплавки придатні не стільки для виготовлення сувенірів, скільки для народногосподарського застосування. Адже все, що залишається після переробки промислових, побутових і радіоактивних відходів, приміром, ошклені виплавки, як стверджують експерти, можуть використовуватися як основа під дорожнє покриття, при виготовленні будівельних блоків. А металеві злитки служать напівфабрикатами при переплавці.

Тож було чому вражатися. Адже за даними Комісії Верховної Ради УРСР з питань екології і раціонального природокористування, Україна вже перетворилася на величезне звалище промислових токсичних відходів. Тільки в Донецькій області їх нагромадилося 670 тисяч тонн, які негайно слід переробити. Та кількість цього «добра» не зменшується і в інших регіонах. Наприклад, у Київській області його видає 712 промислових підприємств зі шкідливим виробництвом. У переробку ж їде дещиця: ми ще не навчилися прибирати за собою. Крім того, з'ясувалося, що в республіці нагромадилося ще й 12 тисяч нерозпізнаних токсичних речовин, які ніхто й не береться переробляти, бо походження їхнє невідоме. От і опинилися ми перед фактом, коли пізно вже не завтра, а сьогодні.

Тож, коли до Києва приїхав винахідник технології переробки промислових і побутових токсичних відходів з повною їх утилізацією, учений, українець за походженням у третьому поколінні Кеннет Гладун, який мав намір навести мости для співробітництва у цій галузі, я відразу ж згадала про оті 12 тисяч «нерозпізнаних» речовин, які ніхто не береться переробити.

— Чому ж? Я берусь, — спокійно заперечив містер Гладун, який є ще й президентом і власником створеної ним фірми «ОТТ». — Але для цього слід мати переробне підприємство — таке, яке може спорудити моя фірма. І проект готовий — хоч сьогодні приступай до будівництва. Та й вартість його прийнятна — 10,5 мільйона доларів. Одна така технологічна лінія здатна щороку переробляти 50 тисяч тонн відходів.

Побачивши, як у мене округлилися очі, президент не здивувався:

— Знаю. Знаю, що валютні запаси республіки мізерні. Але відаю десятки способів, як заробити валюту тут, на місці. І моя фірма готова взяти в цьому участь, допомогти українським підприємцям. Ви вважаєте, що лише Україна перетворилася на звалище відходів? На жаль, у багатьох країнах від природи лише беруть, мало дбаючи про її збереження для нащадків. Тож Україна — не виняток.

Напрочуд цікава людина — Кеннет Гладун. Як мені розповідали, він здобув блискучу освіту в Канаді та Англії, став відомим серед учених-хіміків своїми винаходами, що знайшли практичне застосування в галузі екології. За що й був обраний головою асоціації інженерів-професіоналів у Філадельфії.

Кеннета Гладуна мені відрекомендували як людину, що зробила саму себе. Так воно й є: створивши екологічно чисті системи — від розробки технології до здачі комплексу «під ключ», Кеннет Гладун без капіталу, але з чудовою ідеєю, відкрив власний бізнес. Зараз він дає йому можливість жити безбідно, бо в світі поки що немає аналогів його технології, а токсичних і радіоактивних відходів — хоч відбавляй. Його переробні заводи працюють в США, Індії, Австралії, на Тайвані, а він рветься на Україну, де його коріння, хоч приїхав сюди вперше, коли йому було вже далеко за... Це, мабуть, важко пояснити, бо хіба поклик серця у бізнесі береться в розрахунок?

Він якось так беззахисно примружує очі, коли пояснює свій інтерес саме до України:

— Зараз українці будують власну економіку, то, може, й моя цеглинка допоможе їй стати на ноги?

Виклав він ту цеглину — його технології і об'єднання переробного заводу експерти визнали одним з кращих у конкурсі головного управління «Київпроект». Недавно підписано угоду з Київралою про спорудження переробного заводу за його проектом на границі 30-ти кілометрової зони. А валюта...

Кеннет Гладун знає, як заробити необхідні кошти для його спорудження: він готовий не тільки налагодити випуск таких виробництв на Україні, а й сприяти їх продажу в інші країни, знайти замовників на них.

Це — тільки одне з джерел одержання валюти. Так, дорогокоштовний проект, але справа того варта. Тож треба колись починати. Крім того, у президента фірми ще десятки варіантів «видобутку» валюти, тож, може, є рація прислухатися?

А в кінці травня у Кеннета Гладуна був просто-таки удатний день: приймали його і у Верховній Раді УРСР, і український прем'єр-міністр Вітольд Фокін. Досягнуто домовленостей і взаєморозуміння, прийнято рішення.

— Ми готові до всіх форм взаємовигідного співробітництва, — говорить Кеннет Гладун, — кооперації, бартеру. Це неправда, що Україна переживає нужденні часи. Ми приїхали сюди і переконалися, що тут можна відкрити нову Америку...

І президент фірми «ОТТ» Кеннет Гладун, і віце-президенти Петро Гевка та Володимир Марущак — американці українського походження, і голова представництва в СРСР, викладач Київського держуніверситету Василь Петрович Погребенник готові подолати всі перепони, щоб очистити Україну від нерозважливої діяльності людини, незважаючи на те, що фірма поки що має самі витрати.

І якщо їм, людям, що прийшли до нас за покликом душі, болить серце за екологію України, то, мабуть, й нам треба було б хоч трішки уважніше придивитися до їхньої діяльності. І якщо вже проект Кеннета Гладуна визнано доцільним, то, може, нам слід не лише захоплюватися його перевагами, а й надати всіляку підтримку і насамперед — урядову. Бо хто-хто, а ми знаємо, чим, буває, закінчуються і найкращі наші поривання. Треба лише пам'ятати: часу у нас не обмаль. Його вже немає.

Валентина ПИСАНСЬКА.

На знімку: «генералітет» фірми «ОТТ» Петро Гевка, Володимир Марущак, Кеннет Гладун, Василь Погребенник.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

До Києва приїхав винахідник технології переробки промислових і побутових токсичних відходів з повною їх утилізацією, учений, українець за походженням у третьому поколінні Кеннет Гладун, який має намір навести мости для співробітництва у цій галузі.

Експрес-новини

Болгарські власті надіслали паспорт колишньому цареві Симеону, що дає йому право повернутися до країни вперше після 1946 року. Він емігрував після ліквідації монархії в 1946 році й живе в Мадриді.

Нещодавно парламент призначив на шосте липня референдум з питання бути країні республікою чи монархією, який, проте, тут-таки відмінили. Було вчасно згадано про те, що плебісцит 1964 року назавжди скасував монархію в Болгарії.

* * *

У австрійському місті Лінці відкрився дводенний з'їзд соціалістичної партії Австрії, яка входить в урядову коаліцію. З'їзд проходить під лозунгом «Майбутнє соціал-демократії — майбутнє Європи». А в місті Граці відкрився форум компартії Австрії, яка переживає тяжкі часи.

* * *

Колишній заступник голови держради Румунії Маня Менеску, засуджений за співучасть у геноциді на довічне ув'язнення, спокійно прогулюється на подвір'ї свого будинку. Найближчий соратник Чаушеску, який цілував на прощання руки диктатора, після півторарічного перебування в тюрмі відчув себе кепсько й був випущений трибуналом на три місяці на домашнє лікування.

* * *

Міністри закордонних справ СРСР і Німеччини підкреслили збіг своїх позицій щодо політичних проблем, обговорюваних у Бонні. Бессмертних заявив, що в рамках виведення радянських військ зі сходу Німеччини досить скоро буде виведено наявну там ядерну зброю.

ЖИТТЯ БЕЗ СТРАХОВКИ

Усе рідше дзвінки від знайомих пражан із запрошенням на вечірню каву... І не тому, що ми раптом спалахнули взаємною недовірою — самі життєві перекати останньої пори розводять колишніх приятелів.

Спочатку торішня антикомуністична істерія втихомирила багато телефонів знайомих. Ніхто з моїх місцевих колег і друзів, звичайно, не сказав прямо, що з радянськими людьми тепер чехам і словакам дружити небезпечно чи що життя змушує обмежувати прийом гостей. Просто звичні дзвінки від щирих друзів як от Йозефа, Владі, Франтішка поступово припинилися. А від моїх запрошень вони почали раптом відмовлятися, посилаючись на службові перевантаження, відрядження, хвороби родичів.

Та коло гостинно настроєних чехів і словаків не розтануло остаточно. Лишилося немало сімей, чий дім вечорами, як і раніше, манить нас затишним застіллям і невимушеною бесідою. Правда, тепер і частування набагато скромніше, і розмова плине не так весело. Життєві обставини відбиваються на всьому.

В останні місяці закривається багато дитячих садків і ясел, шефи яких — підприємства й заклади — змушені саморозпускатися через банкрутство чи непотрібність. Молоді батьки благають про допомогу бабусь і дідусів, а тим самим хочеться подовше потриматися на роботі, щоб відкласти грошенят на «чорний» день. А тут раптом у парламенті вносять проект закону про звільнення з липня усіх робітників і службовців пенсійного віку.

З травня втричі дорожчає оплата квартирного опалення, гарячої й холодної води, що разом з недавнім подвійним підвищенням плати за найом квартири, користування телевізором і радіо зробило утримання житла вельми втратною справою.

Непристойно залазити в чужий гаманець, але я потрапив до друзів у невеличкому південночеському містечку Пісек того вечора, коли вони якраз підраховували місячні витрати. А подібна справа в чеських сім'ях, треба сказати, ведеться вельми скрупульозно.

Приятелі поділилися зі мною результатами своїх підрахунків. Вони живуть у трикімнатній квартирі, площа якої 38 квадратних метрів. Ще на початку року платили за неї й усі належні послуги 540 крон. У травні житло їм обійшлося вже 2050 крон. Це дорівнює двом місячним зарплатам Зузани, яка сидить вдома з другою, ще маленькою, дочкою. Вона рада вигадати час для надомної роботи, але замовлень, наприклад на шиття чи в'язання, від фабрик тепер немає — служби побуту самі простоюють, чекаючи клієнтів, а ті перейшли майже на повне самообслуговування, бо ціни за послуги підскочили в 1,5—2,5 раза.

Франтішек, господар дому, працює електриком на одному з місцевих заводів. Одержує, не Бог знає скільки,— близько 3,5 тисячі крон, що приблизно дорівнює середній зарплаті робітника у ЧСФР.

Восени минулого року з розвитком приватного підприємництва в країні хотів був Франтішек розпочати своє діло, перейти на вільні «сервісні» хліба. Та подивився, як сидять удома і зляться від безділля й безгрошів'я в чеканні дзвінків від клієнтів інші більш «спритні» колеги, і передумав.

Та пошуки промислу на стороні не припинив. Бо після підвищення цін на промислові й продовольчі товари в цьому році в середньому в півтора раза і вже згадуваного подорожчання комунальних послуг його «чистих» трьох тисяч крон для нормального життя катастрофічно не вистачає.

Я ледве було не вжив вираз «для звичного життя», та вчасно спохватився. Звичне, розмірене життя з багатьма благами і зручностями, гарантоване державою, у ЧСФР пішло в минуле. Тепер тут панує девіз: «Кожний за себе, один Бог за всіх!».

Перед тим, як приїхати в Пісек, я був у Чеське-Будейовице й потрапив тут на зустріч місцевої громадськості з міністром фінансів ЧСФР Вацлавом Клаусом, «батьком» здійснюваної в країні економічної реформи. Запам'яталося, як міністр, що любить посміхатися й пожартувати, однозначно жорстко відповідав і старим, і молодим, які опинилися в безвиході внаслідок посталих життєвих перипетій.

Один пенсіонер поскаржився міністрові, що йому за теперішніх податків дуже важко утримувати власний будинок. Молодий інженер ремствував, що не може розрахуватися з боргами за меблі, холодильник і автомашину. Жінка середніх років вимовляла В. Клаусу за те, що він своєю «шоковою терапією» погіршує демографічну ситуацію в країні, бо вона хоче, але не може собі дозволити завести другу дитину.

Суть відповідей міністра фінансів зводилася до нашого старого прислів'я: «Так кравець кроє, як йому матерії стає». «Ми живемо в дуже складний період переходу до ринкової економіки,— казав В. Клаус.— Ламаються звичні атрибути життя. Важко країні, важко й кожному її жителеві. І нічого іншого на час перебудови державного організму не лишається робити, як кожному пристосовуватися до тих умов, що є. Хтось — більш розумний, спритний і везучий, щоб «злетіти» з власним бізнесом, але більшості явно доведеться затягнути пояс. І при цьому, можливо, розстатися з дачею, машиною, власним будинком, занадто просторою квартирою, відмовитися від дорогих покупок і, на жаль, від збільшення сім'ї. На скільки затягнеться перехідний період — не знає ніхто, навіть автори сценарію здійснюваних реформ, бо занадто велика роль різних привхідних обставин, та й шляху від соціалізму до капіталізму до нас ще ніхто не прокладав».

Такими були, якщо коротко, аргументи Вацлава Клауса.

Я розповів про них Франтішку й Зузані. Вони не стали зітхати, як багато хто в таких випадках, про колишні соціалістичні часи, а сприйняли доводи міністра фінансів з розумінням. Немала кількість чехів і словаків живуть надіями на майбутнє благополуччя за західним зразком і готові нині задовольнитися найнеобхіднішим. Але чим далі, тим частіше життя підказує, що й це не дуже просто зробити. Сімейні запити тут завжди підтримувалися на певному рівні, істотно знизити який не змогли навіть «оскаженілі» споживчі ціни, хоча той прожитковий мінімум, до якого, за статистикою, скотилася нині четверта частина чеських і словацьких сімей, все ще тільки сниться радянським людям...

А мій приятель Франтішек збирається в дорогу. Його брат недавно провів свою чергову відпустку в Голландії, «начорно», тобто без реєстрації у відповідних органах, підробляючи в одній із малих фірм. Він трудився нарівні з місцевими колегами, але від незвичної напруженості службового ритму наприкінці дня падав з ніг. Звичайно, економив на харчуванні, не витрачав час на огляд визначних місць. І привіз у результаті додому близько тисячі доларів, що складає його десятимісячний заробіток в ЧСФР. Тепер, вклавши останні заощадження в ремонт старенької «Шкоди», його протореною стежкою вирушає Франтішек.

Так, сьогодні мій приятель, як і багато хто в ЧСФР, працює й живе вже без страховки в усіх розуміннях цього слова. Наприклад, у нього не вистачило коштів виплатити суму за страхування автомобіля в країні і в зарубіжних поїздках, за страхування квартири, що трикратно зросли. Нарешті, ніхто не застрахує його, електрика, під час роботи в Голландії. Втім, так само, як і в разі фінансово-підприємницької невдачі в можливому власному бізнесі після повернення додому.

Видно, ось це і є жити на свій страх і ризик.

Олександр КУРАНОВ.
Прага.

А як у них!

Погляд

ЩЕ ОДНА СЕНСАЦІЯ!

Відомий американський кінорежисер Френсіс Форд Кополла примножив свою славу новою роботою в кіно. Це стосується кінофільму «Хрещений батько. Частина третя» та сенсаційної участі дочки кінорежисера — Софії, яка зіграла в картині одну з головних ролей.

Фото ТАРС.

Наш прес-клуб

Очима зарубіжних колег

Запровадивши «правильні ціни», радянський прем'єр-міністр Валентин Павлов сподівається підвищити життєвий рівень народу, навіть при тому, що урізав цим попит на чверть. Можливо, він помиляється.

Держава не тільки контролює ціни, але ще й є власником магазинів і фабрик, таким чином вона заробить понад 300 мільярдів карбованців на підвищенні цін. Це близько 3/4 щорічного роздрібного обороту.

Пан Павлов підсолодив пілюлю підвищенням пенсій, хоча це мізер у порівнянні з тим, наскільки він підвищив ціни.

Це підвищення «для всіх і для кожного» не скоректує споторену структуру радянської заробітної плати, котра не відбиває ні дефіциту будь-яких товарів, ні споживчої їх вартості, яка частково береться з неба. Хірург, наприклад, зараз заробляє близько 250 крб. на місяць, водій автобуса — 750 крб. Це одна із причин, чому радянська система охорони здоров'я така жахлива.

«Економіст» (Англія).

Ще 20 років тому президент США Річард Ніксон блискуче розіграв «китайську карту». Зав'язавши відношення з Пекіном, він загнав Москву в кут «стратегічного трикутника», який складається з трьох країн. Відносини між двома комуністичними велетнями нормалізувались лише 16 травня 1989 року, коли Горбачов приїхав у Пекін потиснути руку «верховному керівникові» Китаю Ден Сяопіну. Проте, в той час цю подію затьмарило придушення демократичного руху на площі Тяньаньмінь.

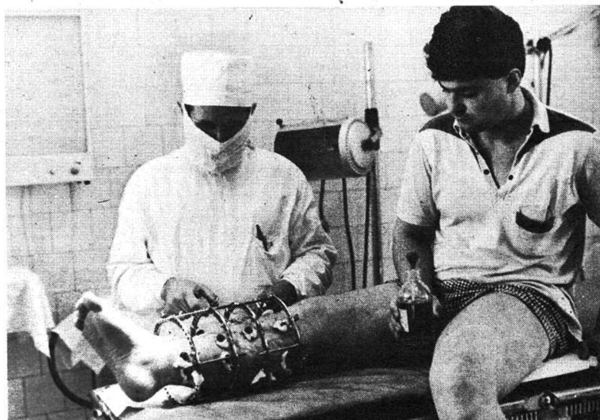
З точки зору Пекіна, Китай і Радянський Союз мають спільні корінні інтереси. Керівник КПК Цзян Цземінь нагадав, що «СРСР під керівництвом Леніна заснував першу в світі соціалістичну державу». Китай сповнений рішучості «врятувати соціалізм», якому, на його думку, загрожують «неоімперіалістичні умови», які задумують капіталістичні держави. «Я впевнений, що великий радянський народ подолає тимчасові труднощі і що соціалізм переможе остаточно», — заявив він.

Інша точка зіткнення Пекіну з Москвою — осторога, яку викликає американська держава після закінчення «холодної війни» й війни у Персидській затоці. Наприклад, один із старійшин китайського режиму, Бо Ібо, під час виступу на Всекитайських зборах народних представників публічно розвінчав бажання США «домінувати в світі», скориставшись послабленням СРСР та розпадом «стратегічного трикутника», який складали Вашінгтон, Москва і Пекін у 70-х і 80-х роках. Закінчення «холодної війни» послабило стратегічний інтерес Сполучених Штатів до Китаю.

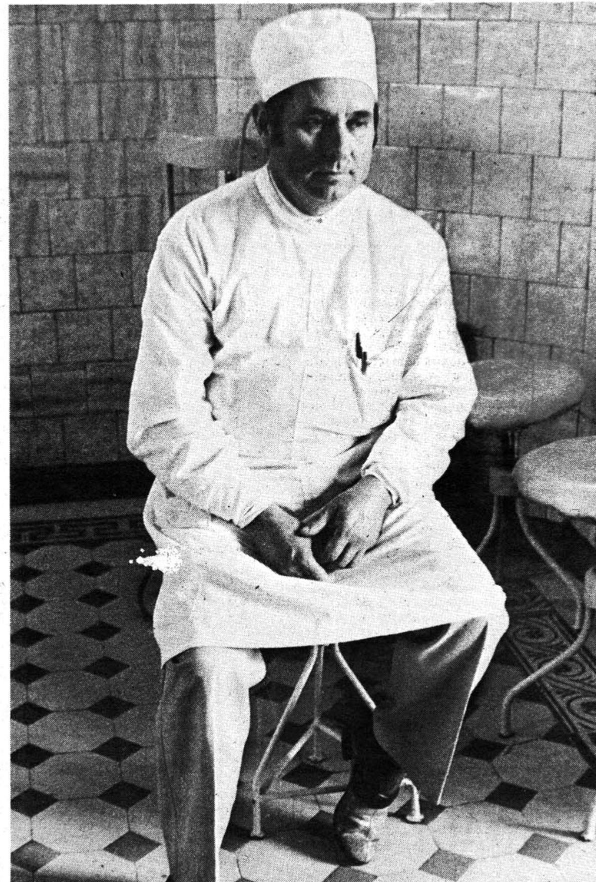
Здається, що рух за прийняття торгових санкцій, в покарання китайському комуністичному режиму за порушення прав людини, став значно сильнішим. Сам президент Буш, який, до речі, вважається «другом» Пекіна, без сумнівів прийняв далай-ламу, розлютивши китайське керівництво, яке вже багато років виявляє безрезультатні спроби щодо придушення руху опору в Тібеті.

«Ліберасьон» (Франція).

...НЕ ВІД СЛОВА «МЕД»

(Закінчення. Початок на 1-й сторінці).

Отож, заради свята, не говоритимемо про місця, де лікарі псують своє здоров'я, рятуючи тих, хто сам себе рятувати не хоче — приміром, алкашів та гуляк, ненажер та запеклих курців.

Згадаймо про медиків, чиї попередники були першими медиками на землі.

Раніше воно було як! Матінка-природа людину народжувала, матінка-природа її й забирала.

І жодна медицина сюди не втручалася.

Але траплялися випадки — на війні, чи на полюванні — коли необхідна була чиясь допомога.

Справді— якщо людина ризикувала собою, полюючи на мамонта, а не розбилася сп'яну на краденому мотоциклі,— чому ж не допомогти!

Так з'явилися перші травматологи.

Наш фоторепортаж зроблено у 408-му військовому окружному госпіталі міста Києва.

Саме тут завідує травматологічним відділенням полковник медслужби Геннадій Петрович Шипунов. Он він сидить, у білім халаті, втомлений.

Погонів полковничих вам не видно. Можливо, то — неспроста. Аби часом який юний герой ненароком, маючи поламану ногу, не став струнко і не взявся віддавати честь.

Бо воно, якщо подумати, медслужба гідна того, щоб при зустрічі з нею підносити руку до козирка.

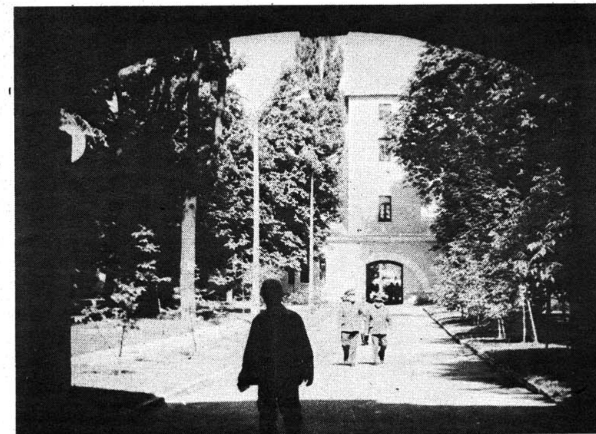
Інша річ — це не завжди зручно.

Або й зовсім неможливо — приміром, тоді, коли тебе колють у якесь, незахищене бронежилетом місце...

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА та Володимира КИСЕЛЬОВА.

Відмовлено в публікації

Сьогодні друкуємо ще один матеріал під рубрикою «Відмовлено в публікації»:

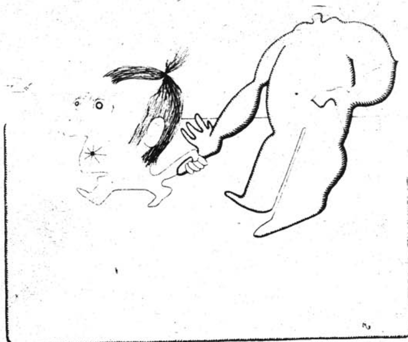
«Працюю я в місцевій газеті, яку видає міська партійна організація. Для неї я й готував цей матеріал, але його, на жаль, не схвалили до друку. Бо в нас поки що діють відомі стереотипи: що ж подумає і що скаже начальство?» — пише в листі Федір Поліщук.

Що ж, публікуємо ваш матеріал, шановний Федоре Поліщук.

НЕ НАВПРОСТЕЦЬ, А МАНІВЦЯМИ

У НАРОДІ кажуть, що той, хто навпростець ходить, вдома не ночує. Мабуть, заступник голови виконкому Дубнівської міської Ради народних депутатів В. Хижняк цим принципом і користувався, вдаючись до обхідних шляхів при виконанні службових обов'язків. Бо ж як інакше могло статися, що очолювана ним комісія (державна) прийняла в експлуатацію недобудований будинок?

У майбутніх квартиронаймачів це викликало хвилю обурення. Бо, переступивши пороги своїх квартир, вони аж за голови взялися: стільки недоробок! Виявляється, Хижняк керувався не інтересами людей, а вчинив службовий підлог заради показухи, щоб була круглішою

цифра виконання плану, та ще й якого — про збільшення житлової площі. А це ж соціальний розвиток, «турбота» про людей. Кращого навару і не придумати. Незлим і нетихим словом згадають його й ті, хто незаслужено одержить премію за «успішне».

Знайомий стереотип застійних часів, нічого не скажеш: аби цифра була справною, а там і трава не рости. Отож ревізійній комісії міської парторганізації та її голові Я. Мулику, куди надійшла скарга на комуніста Хижняка, довелося немало потрудитись, аби розв'язати оцей вузол фальші й розставити усі крапки над «і», залучивши до цієї справи компетентних спеціалістів. Бо ж відповідальний працівник радянського апарату допустив не тільки халатну байдужість, а й зловживання службовим становищем.

Та, на жаль, і на цей раз обійшлося легким переляком. Ця обставина спонукала мене взятися, як кажуть, за перо. Розслідувати і довести справу до логічного кінця.

Давайте перегорнемо деякі сторінки офіційних документів, які у зв'язку з цим з'явилися на світ божий. Дубнівський міськвиконком 26 вересня 1990 року своїм рішенням затвердив акт державної комісії від 31 липня про прийняття в експлуатацію 71-квартирного житлового будинку по вулиці Семидубській, 6. (Майже через два місяці). Та от диво — будинок почали заселяти в кінці року, незважаючи на дуже великий дефіцит житла в нашому місті.

У чому ж справа? Виявляється, будинок був недобудований. Недобудований він був і в грудні. Посипалися скарги, утворювалися комісії, проводилися перевірки, заколисувалися люди.

Залучалася до цієї справи і міська прокуратура. І в кінці січня (зверніть увагу) з'явився протест прокурора О. Санжаревського. В одному з пунктів чорним по білому записано, що рішення міськвиконкому про затвердження акта державної комісії є незаконним і підлягає скасуванню.

І справа не тільки в тому, що порушено строки затвердження. Що акт не відповідає встановленій формі. Що складений він без представників експлуатаційної організації, яка мала брати будинок на баланс. Це тільки квіточки, а ягідки в тому, що в багатьох квартирах не було унітазів, змішувачів води, а в деяких — навіть ванн, газових плиток. У значній частині квартир двері були без скла, належно не підігнані. Не пофарбовані. Не проведено герметизації сміттєпроводів, не встановлено протипожежних дверей на горище. Підлога вкладалася з неструганих дощок, як і внутрішні побутові полиці. Панелі, стіни і столярку пофарбовано абияк, без попереднього шліфування. Не впорядковано територію...

Зазначалися й інші недоробки. Але досить і цих, щоб зрозуміти, що добрий хазяїн тепер уже краще обладнує хлів. Тож цілком зрозуміло, що прокурор у своєму протесті зажадав притягнути до відповідальності тих осіб, які допустили службовий підлог. Це в першу чергу голова комісії, її члени, керівники відповідних служб. Ставилося питання і про зняття цього об'єкту із звітності плану здачі в експлуатацію. Пропозиція наче конкретна, недвозначна.

І що ж? Чого й слід було чекати — міськвиконком відхилив протест прокурора, а про людське око голові комісії та її членам оголосив догану (оптову, на всіх одну, як тепер кажуть у місті), навіть не викликавши цих людей на своє засідання. Виходить, при сучасному формалізмі можна і заочно впливати на людей, які грубо порушують чинне законодавство, зловживають службовим становищем.

Пожежний інспектор А. Орловський, як і головний архітектор О. Супрун, своєю легковажністю, звичайно, заслуговують і стягнення, і громадського осуду. Бо, підписуючи акт здачі будинку в експлуатацію, крім усього іншого, не подумали, що до нього і доступу немає. На випадок чогось сюди не добереться ні пожежна машина, ні швидка допомога. Перекрився цим об'єктом і під'їзд до сусідніх будинків. А за що ж уже оголосили догану (частку оптової) головному санітарному лікареві М. Дикуну, який поки що й не підписував цього акта?

І от збирається президія ревкомісії міської парторганізації, щоб розглянути скаргу, засудити негідний вчинок комуніста Хижняка. Запросили і членів комісії — тут вони й дізналися про накладене виконкомом «стягнення». А їхній службовий шеф (Хижняк) навіть не зволив прийти: як-не-як — голова комісії, заступник голови виконкому, де його привчили до заочності.

Ревізійна комісія вирішила направити персональну справу Хижняка на розгляд бюро Дубнівського міськкому партії, щоб знав, мовляв, як нехтувати партійною дисципліною. І довідався, що і тут з великої хмари дощу може й не бути. Бо, «враховуючи те, що недоробки в будинку по вулиці Семидубській, 6 в основному усунуто, є розписка від жильців, що вони не мають до будівельників претензій, бюро своєю постановою доручило секретареві первинної парторганізації міськвиконкому Г. Нежельській розглянути питання на зборах комуністів виконкому...».

Ось так! Півроку товкли воду в ступі, тривожили людей, а потім заявили, що «претензій не мають». І треба ж додуматись, щоб у 71 жителя брати розписки! Щоправда, Хижняк робив це не своїми руками, бо чужими, як переконує народна мудрість, краще підгрібати жар фальшу та обману. Адже людей поставили в таку ситуацію, що в них не було вибору: або давай розписку, або залишай квартиру. А в кожного ж сім'я, діти.

Федір ПОЛІЩУК,
працівник дубнівської газети «Червона зірка».
Дубни
Рівненської області.

Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Телеграфним рядком з Донецька

«КОЗАЦЬКИЙ» — ДО ЮВІЛЕЮ

На Донецькому винробному заводі розпочато розлив нового напою — «Козацький». Місцеві винокури присвятили свою працю 500-річному ювілею українського козацтва. А під таку дату нащадкам, як кажуть, і випити не гріх.

БІБЛІОТЕКАМ — БІБЛІЮ

Близько 6,5 тисячі Біблій подарувало бібліотекам шкіл і професійно-технічних училищ Донеччини Всесвітнє біблійське товариство. Розповсюджують видання представники крайової організації Руху та обласне управління народної освіти.

У МАСШТАБАХ МІСТА

У міжрегіональному інформбанку Донецької міської Ради завершується створення банку даних підприємств і організацій усіх форм власності міста. Надалі ця інформація буде використовуватися для налагодження зв'язків і пошуку партнерів у масштабі Донецька.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Під час Вітчизняної війни в тилу працювали підлітки і діти. Тепер вони вже пенсіонери. Чи поширюється на них дія ст. 70 Закону СРСР від 15 травня 1990 року «Про пенсійне забезпечення громадян в СРСР»? — запитує тов. ОКОПНИЙ з Миргорода на Полтавщині.

Так, поширюється. Відкриємо Закон Союзу РСР від 15 травня 1990 року. Ось стаття 70. У першому абзаці сказано: «Робота... в роки Великої Вітчизняної війни зараховується до стажу у подвійному розмірі».

Я працюю шофером автобуса в агрофірмі «Збруч». Працюю без вихідних днів. Чи повинні мені надавати вихідні дні? Скільки годин я маю працювати щоденно? Чи повинні мені платити за перепрацьовані години? Яка у мене має бути годинна тарифна ставка? Чи повинні водіям платити надбавку за стаж роботи так, як трактористам? — запитує тов. САРАНЧУК з Борщівського району на Тернопільщині.

Робота без вихідних днів — це грубе порушення трудового законодавства з боку адміністрації. Ви працюєте шофером автобуса, возите людей. Втома може призвести до нещасного випадку.

При п'ятиденному робочому тижні працівникам надаються два вихідних дні на тиждень, а при шестиденному робочому тижні — один вихідний день (частина перша ст. 67 Кодексу законів про працю УРСР).

Тривалість робочого дня при п'ятиденному робочому тижні практично становить 8 годин, при шестиденному — 7 годин у звичайні дні і 6 годин у суботу. Норма робочого часу не може перевищувати 41 години на тиждень.

Шофер автобуса належить до працівників з нормованим робочим днем. Якщо ви перепрацьовуєте, тобто працюєте понадурочно, то ці години підлягають оплаті відповідно до ст. 106 Кодексу законів про працю УРСР. Додамо, що адміністрація підприємства повинна вести облік понадурочних робіт кожного працівника (ст. 65 Кодексу законів про працю УРСР).

Годинна тарифна ставка водія автобуса залежить від класу автобуса та його габаритної довжини. Так, якщо клас автобуса — особливо малий і габаритна довжина до 5 метрів, то годинна тарифна ставка становить 66 копійок; клас автобуса — малий і довжина понад 5 до 6,5 — 69 копійок; понад 6,5 до 7,5 — 77 копійок; клас автобуса — середній, габаритна довжина понад 7,5 до 9,5 — 85 копійок («Методичний посібник по організації та оплаті праці в колгоспах, радгоспах та інших сільськогосподарських підприємствах», К., «Урожай», 1991, сторінка 9).

З приводу надбавки за стаж. Питання про виплату надбавки за стаж роботи за спеціальністю може вирішити адміністрація фірми спільно з профспілковим комітетом та радою трудового колективу. Звичайно, якщо дозволяють фінанси.

Семен КАРЛИЦЬКИЙ,
юрист.

ДО 50-РІЧЧЯ ПОЧАТКУ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

«ФРАНЦУЗИ», ДЕ ВАШІ ОРДЕНИ!

Командира партизанського з'єднання, одного з організаторів руху Опору у французькому департаменті Па-де-Кале подолянина Василя Васильовича Порика (легендарного Базіля) Вітчизна визнала борцем з фашизмом; а всіх, хто воював під його командуванням, — ні.

Командирові — звання Героя Радянського Союзу (він також — національний герой Франції), його ім'ям названо село у Хмільницькому районі на Вінниччині, вулиця в обласному центрі, піонерські дружини й загони, про нього написано книги і знято фільми. Бо й справді — герой!

А його бойовій соратниці Галині Томченко-Івановій по війні твердили зовсім інше: «Твій Порик — бандит, а ти, виходить, дружина бандита. П'ятнадцять років тюрми тобі «світить»... І відповідне ставлення упродовж десятиліть.

Хіба тільки до неї так? До сотень наших співвітчизників, вивезених окупантами на підневільну працю чи захоплених у полон на полі бою, які не скорилися й у чужих краях — у Франції, Бельгії, Італії, Німеччині — чинили зі зброєю в руках опір фашистам. Один з них, Михайло Олексійович Слободян, колишній учасник французького руху Опору, кілька років тому навіть не хотів розмовляти на цю тему. Мовляв, навіщо ятрити давню рану — образила нас Вітчизна, й уже недовго нам зосталося...

Чому люди, які не скорилися гітлерівським поневолювачам і взялися за зброю, щоб на чужій землі боротися проти нашого спільного ворога, опинилися фактично поза законом? Учасниками Великої Вітчизняної війни їх не визнавали.

Михайло Олексійович розкладав переді мною фото, книги, написані про їхню партизанську молодість у Франції, згадував поодиноких земляків, кому судилося дожити до пенсії «на загальних підставах». Важко хвора Галина Томченко-Іванова згадувала жахливі катування у фашистських застінках у Франції й тремтячою рукою стискувала... медаль «За бойові заслуги» № 685860. Чи це ще десь можливо, щоб держава вручила медаль за бойові заслуги, яких не визнавала? Цією медаллю в роки хрущовської відлиги наші власті відпарирували жест французьких ветеранів руху Опору, які, довідавшись про отаке «шанування» їхніх бойових соратників у Радянському Союзі, прикріпили на лацкан жакета Галини Василівни свою бойову медаль з написом «Нехай Батьківщина не вмирає».

Нещодавно на Вінниччині стало відоме ім'я бійця-антифашиста Миколи Буянова, якого, як з'ясувалося, визнали своїм національним героєм італійці. Та чи стали відомими імена бойових побратимів Героя, наших земляків?

Про наших «італійців» не скажу, а от імена «французів» з Поділля, які назвали мені М. Слободян і Г. Томченко-Іванову, перелічити в ці дні мушу: Микола Вигривач, Віктор Коцюба, Дмитро Павський, Василь Чайка, Омелян Гнатюк, Семен Данилюк. Хто живий, хто, певне, не дожив до цьогорічного 9 Травня — до своєї Перемоги через 46 років.

Недавно опубліковано Постанову Верховної Ради УРСР про визнання учасниками підпільно-партизанської боротьби громадян Української РСР, які брали участь в антифашистському підпіллі й партизанському русі в 1941—1945 роках на території країн Європи. Цитую: «Комісії у справах колишніх партизанів при Президії Верховної Ради УРСР дозволено визнавати учасниками підпільно-партизанської боротьби в роки Великої Вітчизняної війни громадян Української РСР, які в 1941—1945 роках брали активну участь в антифашистському підпіллі, партизанських загонах та у формуваннях Європейського опору на території країн Європи... Видавати цій категорії громадян партизанські квитки».

Я не впевнений, що ця постанова дійшла до всіх колишніх партизанів. А якщо дійшла, то чи кожен із цих зморених життям людей мав сили «ворушити минуле» — йти до Комісії, шукати свідків.

Знаю одне — до цієї теми ми ще повертатимемося.

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

На знімку: окремий батальйон радянських партизанів імені Сталіна у Франції. Вересень 1944 року.

Життя прожити

...А ЯБЛУНІ ЦВІТУТЬ

Тої весни ось так же брунькувалися оці дерева, зовсім іще яблунята. І вона з Андрієм після скромної вечоринки пішла оглядати обійстя, де мала стати відтепер новою господинею. Він стиха обняв її за плечі — несміливий був, м'який, вона ще дивувалася, як це він спромігся з першою дружиною, що померла, нажити трійко дітей, яким вона віднині буде матір'ю. А з левади линув заливистий спів солов'я...

А потім сад зацвів, заспівав бджолиним передзвоном, що стихав лише надвечір, коли і в їхній затишній хатині вкладалось на недовгий перепочинок гамірливе сімейство. А вони ще виходили з Андрієм до саду, бо він не міг намилуватися яблуневим квітом, весною і нею, молодою дружиною.

І ще одна яблуневоцвітна весна спала на пам'ять. Дзвеніли бджілки у рожевій піні, вирувала вулиця їхнього маленького села Неграшів, співали люди і природа, і той спів лунав урочистою хвалою Перемозі, котра прийшла травневого дня 1945-го. А вони сиділи на причілковій призьбі рядочком — чотири сироти: 14-річна Саша, 10-літня Міля, 8-річна Галя і вона. І сльози котилися з очей усіх чотирьох, і не було нещасливіших людей на світі. Дівчатка гладили її посивілі коси, вимовляючи жалісливе і довірливе «мамо», а вона обнімала усіх разом і все заспокоювала, заспокоювала — кого — їх? себе? «Нічого, діти, якось проживемо». А сама потай, щоб не помітили, прощупувала крізь кофтину того сірого папірця, де значилося, що «рядовий Євдокименко А. М. пропав безвісти у 1941 році».

Господи, чого вона тільки не зазнала за те воєнне лихоліття! Андрій пішов на фронт на другий же день війни, кажуть, не встиг далеко і відійти від дому, загинув.

Відтоді почалися випробування. Фашисти, встановивши «новий порядок», забирали все у місцевих жителів, яких вважали за рабів. Як вона з дітьми вижила — диво дивнеє. Якось викликав її староста Висоцький. Глянув спідлоба:

— Ти ось що, Санько. Маєш свинку — негайно заколи і заховай м'ясо. Тобі треба трійко сиріт годувати, а завтра в село прийдуть німці за продуктами...

Вона так і не знає, ким він був, той Висоцький, але вдячна йому й досі — вважай, врятував їх усіх від голоду. Аби якось протриматися, частенько пішки ходила до Києва — обміняти що-небудь на харчі та одежину.

Діти росли, хворіли, а їй, хоч і нерідні вони, болить, як на собі. Пам'ятає, нарвало ногу у Саші, вже злягла, ходити не може. Вирішила зводити її в сусідню Ясногородку, де стояв німецький госпіталь, і, казали, був добрий лікар-німець. То так сказати — зводити, а дівча зовсім іти не могло. Візьме вона дочку «на гопки», пройде кілька метрів, відпочине, бо від голоду знесилена, і знову несе. Німець справді виявився добрим, шприцем витягнув гній, приклав якоїсь мазі.

А яким тяжким виявився повоєнний сорок сьомий! Правда, на той час Саша вже на ферму пішла, але який то заробок мала? Трудодень оплачувався грамами зерна і копійками, раз на рік, та й то зароблене йшло на облігації.

Чи могла б інакше жити? Могла б. Якось зайшов до хати удівець — ставний, хазяйновитий.

— Санько, у тебе діти і в мене, тобі без чоловіка важко, мені — без жінки. Давай зійдемося, разом легше буде...

Обсіли її діти, слухають, не все й розуміють, а все ж відчувають — щось не те, та як заплачуть усі разом! Чоловік свататися прийшов, а вони — ніби на похороні.

— Мамо, не кидайте нас, що ми без вас робитимемо!..

Подивилась вона на те, подумала та й сказала:

— Дякую тобі на доброму слові. Але — не судилося...

Прийшла потому сусідка, всілася на лавці, як влипла.

— Дурна ти, Санько, дурна! Кид-дай ти оцих чужих жевжиків, у приют оддай, якого чоловіка теряєш!

Вона не мовила їй ні слова, навіть виганяти не стала. Просто піднялася сама і мовчки вийшла з хати, залишивши двері відчиненими, щоб і дух «гості» вивітрився.

Вона бачила, що чималенько односельців не відчували особливих познак війни. Зате як кричали про справедливість, про те, як вони «власною кров'ю платили», як «грудьми закривали»! Та й тепер бачить: найбільше горлають ті, хто у війну за чиїсь спини ховався. А для них — спецмагазини, для них — пільги на дефіцит. Чому дефіцит закритий для неї, солдатської вдови, для багатьох інших її товаришок по нещастю?!

Але тоді вона не думала про те. Робила, мов каторжна, не цуралась ніякої роботи. «Все для фронту, все для перемоги!» — той лозунг обійшовся їй і таким, як вона, мозолями, радикулітами, крутінням рук і ніг тепер, і, справді,— кров'ю.

Чи думалося про те, чи запікало обурення? Ні! Обурювало інше. Приходили у двір люди якісь, обмірювали все, вираховували. На їхні з Андрієм яблуні такі податки накладали, що вона тільки стогнала.

— А ти виріж їх,— щирив зуби пикань у напівформеному кашкеті і галіфе,— менше платитимеш.

Та хіба ж можна було їх порубати, як вони так цвіли, все бучніше і розлогіше, нагадуючи про Андрійові руки, про ту вечоринку, про той сумний переможний день на причілковій призьбі? Вони все віддалялися у часі, і вже худенькі дівчатка ставали принадними дівками. Гарний хлопець уподобав Сашу. І вона — мов від серця її відірвала — віддала дочку заміж. Добре, недалеко взяв — у Личанку. Скучить, бувало, біжить до неї — як ти тут, дочко?

— Що ви, мамо, щодня прибігаєте? — питає Саша, а сама рада, припадає до грудей, маленька, мов пташечка, обнімає та цілує, так скучила.

Згодом справили комсомольське весілля Мілі. Вона у посаг дала їй корову.

— Немає вже Мілі, моєї дитини, померла, раптово захворівши,— видно, війна дає себе взнаки,— безслізно плаче стара.

За комсомольською путівкою поїхала на освоєння цілинних земель Галя. Там і заміж вийшла, у Кокчетаві живе. І залишилась вона у старенькій хатині сама...

Чекайте, хіба сама? В неї часто буває тісно. Як наїдуть гості — гамір стоїть, безлад, а вона й рада. Бо це — її продовження, її та Андріїв квіт, плоди. Десятеро онуків, десятеро правнуків, всі — рідні. «А кажеш — чужі,— подумки сперечається з тою сусідкою. — Чужі — коли серця їм шкодуєш, долі не присвятиш».

Якось у газеті сусіди прочитали, що у Боярці в дитбудинку живуть діти, від яких батьки відмовилися. Вона не повірила — може, померли чи загинули? Ні, кажуть, п'ють, гуляють, дітей не хочуть, бо то клопіт.

Підійшла до рамки з портретом свого Андрія — єдине фото, яке збереглося, вона його збільшила, він на ньому у пілотці, лагідно так і жалібно усміхається — стала перед ним на коліна:

— А я від наших не відмовилася, на своїх гопках зі смерті винесла. Я, Андрієчку, перемогла — разом з тобою, з твоїми друзями — хто вернув, а хто й не вернув з воєнних доріг. Я продовжила й тебе у твоїх дітях, онуках, правнуках...

— ...Мамо, що ви — заснули стоячи, або що? Гукаю, гукаю...

— Га? Мов заснула, доню, мов наснилося мені все. А ти чого це так до мене раненько?

— Та ж весна, прийшла города попорати.

— Ой, весна, доню, весна, хоч і пізня — а весна...

І дві жінки, дві Олександри, нахилилися над паркою землею, під пахкими яблунями, що напружилися бруньками,— ось-ось вибухнуть рясноквітом.

Микола ФЕДОРЕНКО,
журналіст.

с. Неграші
Київської області.

Олександр Климчук. Народившись у Рік Коня, гороскоп виправдовує: кінь, іноколи — дикий, частіше — тягловий, Пацюки (Миші) з їхньою агресивністю протипоказані. Педагогом не став, у молодіжній пресі («Молода гвардія», «Ранок») не затримався, останні тринадцять років тягне літературного (періодами — й мистецького) воза в журналі «Україна». Як правило, друкується тут, що, однак, не завадило стати лауреатом Республіканської журналістської премії імені Я. Галана (не розвінчував ні папи римського, ні «українських буржуазних націоналістів»), премії в галузі літературно-художньої критики імені О. І. Білецького, а також реєстровим письменником.

Родом з Хмельниччини.

«НИНІ ПЕРЕД ЇЇ МОГИЛОЮ НАД ПРІРВОЮ ВІЧНОСТІ ОСИПАЮТЬСЯ ВСІ ХИТРО-УБОГІ СПОРУДИ, НАГРОМАДЖЕНІ ПІД ЇЇ НОГАМИ, І МИ, НАРЕШТІ, СТАЄМО ПЕРЕД НЕПЕРЕХІДНОЮ ПРАВДОЮ, ДО ЯКОЇ ВОНА ЙШЛА В ЖИТТІ І МИСТЕЦТВІ, ГОРДО ВІДКИНУВШИ ГЛАДЕНЬКІ ДОРОГИ НАПІВПРАВД, ЯКІ ДОПОМОГЛИ Б ЇЙ ДАВНО УТВЕРДИТИСЯ НА ВИСТАВКАХ МИСТЕЦЬКИХ ДОСЯГНЕНЬ...».

Євген Сверстюк.

Олександр КЛИМЧУК

Десь бродить землячок-Дантес. О шанталавий, недорікий, а чи поцілиш ти мене?

Василь СТУС

ПРАВИЛИ панахиду. Знімали кіно. Двадцять років по тому, як Алла Горська вийшла з хати й не повернулася.

Рідні, друзі, знайомі. Небагато, зовсім небагато — коли ховали Аллу. «граків» за деревами й поміж ними було більше, ніж снігу на цвинтарі в Берковцях. Невмирущі! Мають звичку перевдягатися і перевтілюватись, нависати над столами, повисати на телефонних дротах наче про всяк випадок, ніби і не погрожуючи: на похорон Горської, за перепрошенням, радили не приходити.

А люди йшли. Відтепер мічені та пошептані. Але — розкуті. Багато людей. Море скорботи. Безмір калинової печалі. І гіркоти.

«Ярій, душе. Ярій, а не ридай», — біліший за білу стужу Василь Стус, несучи портрет Горської, оповитий вишитим обрусом.

Алла. Сонце України в калинових променях.

Алла!

«Усім нам смерть судилася зарання», — він же таки, Стус — болем неубієнним», «у сивій завірюсі голосінь». Страдницьки і пророчо.

Василевих сорок сім — не вік, а розпогодь для чоловіка.

Аллин сорок один? Декотрі народжуються у тридцять.

Святий отець відспівував рабу божу Аллу, душа її слухала і ридала, та так тихо, та так мовчечки, мовби сама була мовченятко. Й, мабуть, не впізнавала: Люда, Людочка Семикіна — як розрита могила... Галя Севрук — завбільшки у свічечку... Галя Зубченко — страчена надія, ніч без настання ранку... й велика, пречиста, жаліслива дитина Опанас Заливаха: «Заливашенко,Опанасе, сонечко рідне! Серце ниє, кривавиться, Земля сторчма стає: що з Вами? Заливашенько, зіронько моя! Соколе ясний... Ластівко, Опанасе, розважаю Вас, а спатоньки хочу...».

Ой спи, дитя, в колисоньці, як горошок в билиноньці.

Горіла калина в головах Алли, застигав, плачучи, віск на льоту, слово, мовлене сином Божим автокефальної церкви, огортало саваном усепомилування й добра, ніде так не хотілося (не хочеться!) жити, як на цвинтарі серед ілюзій, а мені ввижалося: забіліли сніги, перемчали коні до клятого сімдесятого й далі, ще далі, зав'язувалась пісня з крапель сонця й калини, мовби то співала Надійка Світлична — й виходила гарна дівчина в білій сукні горошком, і стелилися їй до ніг рута-м'ята й хрещатий барвінок, а покосами — вороги-воріженьки.

«Білий привид Доброго Духу», — поклав собі на груди хреста Євген Сверстюк, мовби з-за грат прозираючи і своє майбутнє невільника. Над розверстою могилою Алли він казав: «Людина, якій особисто нічого не треба, — вона не може відійти в небуття. Алла є — вона незмінно присутня завжди там, де комусь горе, нещастя, біля бездомних і безсильних, де можна підставити своє плече. Вона завжди перша дізнається й найважчий тягар бере на себе, — самовіддано і просто, наче вже сама доля поклала на неї місію бути опорою іншим людям.

Виразне, радісне, світле обличчя Алли приносить з собою свято. А її сміх підноситься над усім так само, як її велична вродлива постать височить і біліє в будь-якій численній юрбі. І завжди знаєш, що в душі її світиться якась фанатично віддана любов до всього доброго, чесного й порядного.

Нині перед її могилою над прірвою вічності осипаються всі хитро-убогі споруди, нагромаджені під її ногами, і ми, нарешті, стаємо перед неперехідною Правдою, до якої вона йшла в житті і мистецтві, гордо відкинувши гладенькі дороги напівправд, які допомогли б їй давно утвердитися на виставках мистецьких досягнень...».

Так було.

Так залишилось: Алла Горська на півдорозі до себе. Сил пройти цю дорогу до обрію стачило б,—обірвали життя. Як художниця не самореалізувалася. Не встигла. А могла вирости в першорядного майстра сценографії. Рівня Анатолія Петрицького. «В неї нутро було авангардне, на хуторі вона не зачепилася б», — Людмила Семикіна знала Аллу, як ніхто інший.

Феномен Горської в іншому — в її виклику Системі ламання хребтів, в її жертовності на шляхах власного відкриття України.

Знамено совісті шестидесятників.

Смолоскип віри. В пробудженні національної самосвідомості. В історичне майбуття суверенної України.

Не нами мовлено: гарні жінки зазвичай пильнують лише власну вроду. Що їм чиясь, а тим паче та краса, яка не на поверхні й не вітрина косметики, яка самозакохано не хизується на блюдечку з облямівкою, бо вона — грудочка болю з любові й прихованого страждання, бо вона — зачаєний світ живої, завжди оновлюваної, всевідданої душі?! Що їм краса, здатна до жертовності в ім'я високої безкорисливої ідеї, глибока, спрагла серця, розуму, совісті?!

Алла Горська була гарна жінка.

Алла Горська не була ідеалом гармонії, але її феноменом — так.

Ну, скажіть ласкаво, навіщо студентці-красунечці, вельможній доні високоінтелігентної київської родини (Аллин батько — відомий діяч кіновиробництва на Україні) поривати із затишком та благополуччям, суперечити батькам і звичаям, випадати з прописів зверхньо-іронічного, самовдоволеного міського життя?

Алла вчилась, як Ніна Матвієнко співає: легко, вільно, посилом серця до голосу. Золота медаль середньої художньої школи імені Т. Г. Шевченка, диплом з відзнакою художнього інституту. Там і там — лідер, заводій, козир-дівка. Найвродливіші хлопці — перемученим почтом, а на курсі — і найобдарованіший: Віктор Зарецький. Окраса інституту: бог теорії, практик затворництва Віктор, чутлива, як мембрана, Алла! Вміла й хотіла вчитися. Мала талант дивуватися, бути вдячною за науку й правду.

В інституті відбулося пробудження Україною. Сприяла тому хрущовська відлига, були й люди, завдяки яким українська ідея переставала бути химерою: художник-педагог Володимир Іванович Бондаренко — тип українця — не пічкура, Іван Макарович Гончар — взірець патріота-подвижника.

Алла була не сама.

Побивалася Галина Севрук: «У нас не було дитинства, ми не знали ні мови, ні історії. Надійка Світлична давала нам уроки з української мови. Ми вчилися. Чути. Розуміти. Знати».

Поміж трьох сосон блукала Людмила Семикіна: «Прірви незнань! Найчастіше я запитувала себе і всіх: чому? Чому не родить на Україні? Чому спимо й не прокидаємося? Чому? Чому ремигаємо в ярмі? Чому для прибалтів і кавказців національна самосвідомість природна, як дихання повітрям, а для українців — що вихолола черінь? Чому ми емігранти на своїй землі? Хто я, Людмила Семикіна? Я це зрозуміла у... Франції. Куратор нашої туристської групи запитав у гіда: «Ви комуніст?». Той з гідністю, поштиво-величаво відповів: «Я — француз». З оцим почуттям і перейнятим кодом духу поверталась додому. А тут знову все радянське: митці, фарби, пензлі, живопис, заробітки, копії, художній фонд. А тут знову — облуда...».

Коли людину дурять, вона не прощає. Алла не могла пробачити, що її дурили. Їй тепер хотілося знати все за найвищою пробою правди. Вона, як прапор, ходила на вечори. Вона притягувала, як магніт. Вона розкривалась, як ружа. И засвічувалась од себе. Переживши свої ущербності, швидко їх позбувалась...

Віддамо належне й Людмилі Семикіній. Їй стачило молодої мужності дослідити: її батько — курянин Семикін, а дід же був Семикінь, а мати — Бандурко. Сама Людмила, звісно, за паспортом — росіянка. Допитувалась, чому? И нажила ненависників: як посміла?!

Отак прокидались.

Своє десятиріччя шестидесятники не дістали як манну небесну. Вони його створили. Содіяли (за Дмитром Павличком). Вони несли його, як козацьку хоругву, передаючи з рук у руки. На місце того, кого висмикували, мав прийти інший. І приходили.

Бачу шестидесятницькі межі: Клуб творчої молоді — смерть Алли Горської. Якраз десятиріччя. Увертюра й фінал. Зелене та чорне. Парость і пакіл.

Клуб творчої молоді ще чекає свого дослідника. Прообраз нинішніх неформальних організацій. Було, виявляється. Але, як і кожне нестандартне «було», — **загуло**. У нас це виходить, як у нікого: пускати за вітром. Наздоганяти й притоптувати. Підкидала дровенят у вогонь і незабутня Наталя Ужвій: «Маємо театр Франка. Навіщо нам ще один театр у Києві?!». Це означало: ідеологічний терор. Розгром.

Один з тих, хто піднявся й струсив пил із себе, — Лесь Танюк. Порятувався Москвою, де мав заставу в особі родича — високопоставленого дипломата. А то би начувся: очолював Клуб творчої молоді.

— Клуб
останні зи
ку, — зга
нович. —
виникли пі
колядок і
тут студен
рального і
них) і к
чалася
режисерсь

Якогось
ділили у
туту б
сят, р
ся двері
екстравага
людей: ху
їх Алла
коси хвил
сині бр
крою. Ду
радісна. З
власне, й
Клуб твор
дожники-н
несли з с
бунту, з
догм і фо
була прак
Клубу —
творчі си
їх з-під в
творчих с
резня
Клуб
усюди.
секцій на
художня,
Горською.
Горська б
його мото
ром. Усім
прямота:
щось гово
манірност
очі. Алла
українськ
сить добр

Олександр **КЛИМЧУК**

Іван Макарович Гончар — взірець патріота-подвижника.

Алла була не сама.

Побивалася Галина Севрук: «У нас не було дитинства, ми не знали ні мови, ні історії. Надійка Світлична давала нам уроки з української мови. Ми вчилися. Чути. Розуміти. Знати».

Поміж трьох сосон блукала Людмила Семикіна: «Прірви незнань! Найчастіше я запитувала себе і всіх: чому? Чому не родить на Україні? Чому спимо й не прокидаємося? Чому ремигаємо в ярмі? Чому для прибалтів і кавказців національна самосвідомість природна, як дихання повітрям, а для українців — що вихолола черінь? Чому ми емігранти на своїй землі? Хто я, Людмила Семикіна? Я це зрозуміла у... Франції. Куратор нашої туристської групи запитав у гіда: «Ви комуніст?». Той з гідністю, поштиво-величаво відповів: «Я — француз». З оцим почутим і перейнятим кодом духу поверталась додому. А тут знову все радянське: митці, фарби, пензлі, живопис, заробітки, копії, художній фонд. А тут знову — облуда...».

Коли людину дурять, вона не прощає. Алла не могла пробачити, що її дурили. Їй тепер хотілося знати все за найвищою пробою правди. Вона, як прапор, ходила на вечори. Вона притягувала, як магніт. Вона розкривалась, як ружа. Й засвічувалась од себе. Переживши свої ущербності, швидко їх позбувалась...

Віддамо належне й Людмилі Семикіній. Їй стачило молодої мужності дослідити: її батько — курянин Семикін, а дід же був Семикінь, а мати — Бандурко. Сама Людмила, звісно, за паспортом — росіянка. Допитувалась, чому? Й нажила ненависників: як посміла?!

Отак прокидались.

Своє десятиріччя шістдесятники не дістали як манну небесну. Вони його створили. Содіяли (за Дмитром Павличком). Вони несли його, як козацьку хоругву, передаючи з рук у руки. На місце того, кого висмикували, мав прийти інший. І приходили.

Бачу шістдесятницькі межі: Клуб творчої молоді — смерть Алли Горської. Якраз десятиріччя. Увертюра й фінал. Зелене та чорне. Парость і пакіл.

Клуб творчої молоді ще чекає свого дослідника. Прообраз нинішніх неформальних організацій. Було, виявляється. Але, як і кожне нестандартне «було», — **загуло**. У нас це виходить, як у нікого: пускати за вітром. Наздоганяти й притоптувати. Підкидала дровенят у вогонь і незабутня Наталя Ужвій: «Маємо театр Франка. Навіщо нам ще один театр у Києві?!». Це означало: ідеологічний терор. Розгром.

Один з тих, хто піднявся й струсив пил із себе, — Лесь Танюк. Порятувався Москвою, де мав заставу в особі родича — високопоставленого дипломата. А то би начувся: очолював Клуб творчої молоді.

— Клуб складався в останні зимові дні 1959 року, — згадує Лесь Степанович. — Перші його групи виникли під час новорічних колядок і щедрівок. Були тут студенти столичних театрального інституту (і я серед них) і к[illegible]серв[illegible]орії, прилучалася [illegible] ак[illegible]торських і режисерських курсів.

Якогось чудесного дня сиділи [illegible] у великій залі інституту [illegible] п'ят[illegible]-шістдесят, а[illegible] раптом [illegible]чиняються двері й заходить гурт екстравагантних молодих людей: художники! Привела їх Алла Горська. Висока, коси хвилями, білий светр, сині брюки спортивного крою. Дуже голосна, життєрадісна. З цього приходу, власне, й почався справжній Клуб творчої молоді. Художники-нонконформісти принесли з собою дух активного бунту, заперечення старих догм і форм. Завдяки їм набула практичного сенсу ідея Клубу — об'єднати молоді творчі сили Києва, вирвати їх з-під влади зашкарублих творчих спілок. Отож, з березня [illegible] квітня 1960-го Клуб [illegible]зив про[illegible]бе по всіх усюдах. Серед [illegible]ти його секцій найчисленнішою була художня, керована Аллою Горською. Я б сказав і так: Горська була душею Клубу, його мотором та організатором. Усім подобалась її прямота: якщо вже вона щось говорила, то увіч, без манірності, без дублів поза очі. Алла не дуже володіла українською мовою, не досить добре знала українське мистецтво, але вона не переставала ВЧИТИСЯ. Студіювала українські словники, щось виписувала, копіювала писанки в Івана Макаровича Гончара, вивчала вірші — в ній, я в цьому переконаний, прокинулося щось родове, генетичне, природне. Якось я поцікавився: «А чому стався такий раптовий перехід?». Вона відповіла: «Настає момент, коли стає соромно. Десь із півроку, як я його відчула: живемо якимось безсоромним життям». З пут цієї безсоромності вона й виривалася. І ще додав би: багато тодішньої київської молоді пройшло добру школу Алли Горської...

Але то була школа, передусім, для самої Горської! Школа на прозріння. Школа на віддачу. Школа на вижиття.

Били по виставах Танюка — влучали в ескізи костюмів і декорацій Горської. Так було з київським «Ножем у сонці» за поемою Івана Драча (господи, які молоді обоє на фото, які пресвяті!), з «Отак загинув Гуска» для Львова, з «Правдою і кривдою» для Одеси. Вистави замислювалися своєрідно, сценографія Горської цю своєрідність підкреслювала: було в ній щось дуже шляхетне, щемливо-ностальгійне за двадцятими, ренесансними.

Били по Клубові творчої молоді (а штаб його був у Жовтневому палаці культури, в підвалах якого свого часу мучили «ворогів народу») — не рикошетом діставалося Василеві Симоненку в Черкасах і Аллі Горській у Києві (виявляється, ще тоді були в Биківні, вже тоді били на сполох: тут сталінщина розстрілювала людей!).

Били по вітражеві в Київському університеті — потолочили всіх: Опанаса Заливаху запроторили в табори, Аллу Горську, Людмилу Семикіну, Галину Севрук викинули зі Спілки художників. Вітражі «Мати» й «Шевченко» в червоному корпусі університету потрощили ще до розгляду художньою радою — ректор Швець не на жарт перепудився зведеної Тарасової руки: «Возвеличу малих отих рабів німих, я на сторожі коло них поставлю слово». Які раби?! Яка німота?! Та ще в рік 150-ліття від народження співця народів, поета-революціонера Тараса Григоровича Шевченка... О доморощені каннібали! О «право надриватися в ярмі»!

Шістдесяті мали камінь спотикання десь посередині. В їхній другій половині почались арешти. Хвиля за хвилею: Заливаха, Світличний, Чорновіл... другий, п'ятий, десятий...

1965 року Василь Стус писав, звертаючись до Івана Світличного:

Прости мені, недільний мій
Хрещатик,
що, сівши сидьма, ці котли
топлю
в оглухлій кочегарці. Що
терплю,
коли вже ні терпіти,
ні мовчати
не можу...

І як же не мовчала Алла!

Обурювалась, іронізувала, радила, організовувала підтримку родинам в'язнів. Зігрівала та обнадіювала, була твереза, хоч голову мала палахку, як вогонь на сухому гіллі.

В ній прокинувся дух гайдамаки.

Її совість кричала, вірила — докричиться:

— до Прокурора республіки зі скаргою на працівників КДБ, які перевищують свої повноваження: змусили заарештованого Ярослава Геврича дати брехливі показання на Горську;

— до секретаря ЦК КПУ Федора Овчаренка — з факту виключення зі Спілки групи художників: «Зусиллями групи неврівноважених людей на зборах була створена атмосфера паніки, істерії і ненависті. У залі панувала найвульгарніша лайка, на нас лили потоки особистих образ і безвідповідальних вигадок. Нам не давали зачитати листа, якого ми склали спеціально для зборів і в якому пробували чесно і самокритично оцінити свій вчинок»;

— до секретаря ЦК КПРС Петра Демічева: «Ми вважаємо, що наші творчі стосунки не повинні із сфери естетичної переноситися до суто політичної і правити за привід для політичного звинувачення. Наше творче кредо не розходиться з вимогами марксистсько - ленінської естетики, а тов. В. Шаталін і А. Широков не можуть для нас втілювати принципову лі-

ГОЛОС України

складався в
і дні 1959 ро-
Лесь Степа-
ощі його групи
нас новорічних
дрівок. Були
столичних теат-
итуту (і я серед
орії, прилу-
торських і
курсів.

десного дня си-
икій залі інсти-
'ят -шістде-
ом чиняють-
аходить гурт
их молодих
кники! Привела
ька. Висока,
, білий светр,
спортивного
голосна, життє-
ого приходу,
ався справжній
молоді. Ху-
онформісти при-
дух активного
речення старих
Завдяки їм на-
ного сенсу ідея
'єднати молоді
Києва, вирвати
и зашкарублих
к. Отож, з бе-
гня 1960-го
бе по всіх
ти його
леннішою була
ована Аллою
б сказав і так:
душею Клубу,
та організато-
подобалась її
о вже вона
а, то увіч, без
з дублів поза
дуже володіла
мовою, не до-
ала українське

мистецтво, але вона не переставала ВЧИТИСЯ. Студіювала українські словники, щось виписувала, копіювала писанки в Івана Макаровича Гончара, вивчала вірші — в ній, я в цьому переконаний, прокинулося щось родове, генетичне, природне. Якось я поцікавився: «А чому стався такий раптовий перехід?». Вона відповіла: «Настає момент, коли стає соромно. Десь із півроку, як я його відчула: живемо якимось безсоромним життям». З пут цієї безсоромності вона й виривалася. І ще додав би: багато тодішньої київської молоді пройшло добру школу Алли Горської...

Але то була школа, передусім, для самої Горської! Школа на прозріння. Школа на віддачу. Школа на вижиття.

Били по виставах Танюка — влучали в ескізи костюмів і декорацій Горської. Так було з київським «Ножем у сонці» за поемою Івана Драча (господи, які молоді обоє на фото, які пресвяті!), з «Отак загинув Гуска» для Львова, з «Правдою і кривдою» для Одеси. Вистави замислювалися своєрідно, сценографія Горської цю своєрідність підкреслювала: було в ній щось дуже шляхетне, щемливо-ностальгійне за двадцятими, ренесансними.

Били по Клубові творчої молоді (а штаб його був у Жовтневому палаці культури, в підвалах якого свого часу мучили «ворогів народу») — не рикошетом діставалося Василеві Симоненку в Черкасах і Аллі Горській у Києві (виявляється, ще тоді були в Биківні, вже тоді били на сполох: тут сталінщина розстрілювала людей!).

Били по вітражеві в Київському університеті — потолочили всіх: Опанаса Заливаху запроторили в табори, Аллу Горську, Людмилу Семикіну, Галину Севрук викинули зі Спілки художників. Вітражі «Мати» й «Шевченко» в червоному корпусі університету потрощили ще до розгляду художньою радою — ректор Швець не на жарт перепудився зведеної Тарасової руки: «Возвеличу малих отих рабів німих, я на сторожі коло них поставлю слово». Які раби?! Яка німота?! Та ще в рік 150-ліття від народження співця народів, поета-революціонера Тараса Григоровича Шевченка... О доморощені каннібали! О «право надриватися в ярмі»!

Шістдесяті мали камінь спотикання десь посередині. В їхній другій половині почались арешти. Хвиля за хвилею: Заливаха, Світличний, Чорновіл... другий, п'ятий, десятий...

1965 року Василь Стус писав, звертаючись до Івана Світличного:

Прости мені, недільний мій
Хрещатик,
що, сівши сидьма, ці котли
топлю
в оглухлій кочегарці. Що
терплю,
коли вже ні терпіти,
ні мовчати
не можу...

І як же не мовчала Алла!

Обурювалась, іронізувала, радила, організовувала підтримку родинам в'язнів. Зігрівала та обнадіювала, була твереза, хоч голову мала палахку, як вогонь на сухому гіллі.

В ній прокинувся дух гайдамаки.

Її совість кричала, вірила — докричиться:

— до Прокурора республіки зі скаргою на працівників КДБ, які перевищують свої повноваження: змусили заарештованого Ярослава Геврича дати брехливі показання на Горську;

— до секретаря ЦК КПУ Федора Овчаренка — з факту виключення зі Спілки групи художників: «Зусиллями групи неврівноважених людей на зборах була створена атмосфера паніки, істерії і ненависті. У залі панувала найвульгарніша лайка, на нас лили потоки особистих образ і безвідповідальних вигадок. Нам не давали зачитати листа, якого ми склали спеціально для зборів і в якому пробували чесно і самокритично оцінити свій вчинок»;

— до секретаря ЦК КПРС Петра Демічева: «Ми вважаємо, що наші творчі стосунки не повинні із сфери естетичної переноситися до суто політичної і правити за привід для політичного звинувачення. Наше творче кредо не розходиться з вимогами марксистсько - ленінської естетики, а тов. В. Шаталін і А. Широков не можуть для нас віднайти принципову лінію партії — ні в творчому, ні в моральному відношеннях»;

— до Першого секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва — з протестом проти арешту групи українських правозахисників і проханням переглянути деякі рішення суду у відповідності з конституційними нормами (170 підписів, з них тридцять по дорозі на Москву «згубились»)...

Не судіть — і не судимі будете!

Не чують. Не звикли.

Треба було вижити. Вроджений сценограф Горська стала монументалістом. Захоплення мексіканцем Ороско? Не тільки. У 60-ті роки в українського монументального мистецтва відкрилося друге дихання. Ненадовго, правда. Але з користю безпечною.

З групою однодумців (Алла Горська, Галина Зубченко, Геннадій Марченко, Віктор Зарецький) Григорій Синиця на Донецькій експериментальній школі реалізував свою давню ідею: використав набутки народного мистецтва, трансформував колір в образ. Ім'я Горської — серед творців «Коштовності» в ювелірній крамниці Донецька, «Дерева життя» й «Боривітра» в Маріуполі (гастроном «Україна»), мозаїки і розпису в ресторанах «Вітряк» і «Наталка» в Києві, величезного панно в музеї молодогвардійців у Краснодоні. В останньому випадку Алла змушена була відмовитись від авторства, щоб не зашкодити... чоловікові. В листі до Опанаса Заливахи вона з гіркотою писала: «Мене позбавлено авторства, бо «даєш каяття, дамо авторство». Працювати можу, а ось імені свого носити не можу. Переходжу на нелегальну роботу. Хай живе підпілля в монументальному мистецтві! Галочка, Людочка та я збираємося до Федченка, заступника Овчаренка. Проте в мене ніяких ілюзій. Якби йшлося про нас, то ми — ляльки в боротьбі певних груп. Хочуть — однімуть ім'я, хочуть — відкрутять голову, хочуть — помилують. Все залежить від того, який груп що буде вигідно для власного ствердження, а наше життя це є дрібниця, не варта уваги. Втомлюєшся, проте — аби душа не сивіла»...

Людмила Семикіна: «На перших порах Аллу заїдав побут, цього гніту вона позбувалась. Їй ніколи було займатися суєтою. Але коли Алла спускалася з риштувань, то в її хаті було чисто й прибрано, і вміла вона стіл накрити, і вміла гостей прийняти, і була добра господиня, і чуйна мати, й красива жінка — отак, ніби все життя біля хати...».

Лесь Танюк: «У ній завжди була цнотливість маленької дитини, яка не хоче бути самотньою в хаті...».

Пірнала в глибини, багатьом не досяжні.

Каяття не було.

Керівний муж зі Спілки художників радив Зарецькому розлучитися з Аллою.

Горська зустрічала Заливаху з тюрми, скликала на його честь тісний гурт у ресторані «Наталка», Горська носилась, як вітер, з ідеєю благодійництва (допомогти тому, хто цього потребує), підказувала вихід з безвиході (Л. Семикіна: «Вона мені подруга і хрещена мати. За її наполегливої поради я почала розробляти й шити українські строї. Йшлося не про зміну роботи, а про реабілітацію нашого зовнішнього вигляду, визначення свого знаку»), Алла, в житті м'яка, вразлива, ранима, на «співбесідах» і на очних ставках трималась виклично і зухвало.

Людмила Семикіна: «Обурював садизм тих, хто поривався пролізти в наші душі: глузують, створюють простір, п'ють кров, заробляють на тобі. Не одна ніч у нас з Аллою пішла на самовизначення: не каятися!

Галина Севрук: «Коли ревнителі залізних порядків бачили Аллу, в них починався параліч: ця істота з космосу або ще звідкись. Вона не вмістилася б у жодну в'язницю, вона потрощила б там усе, порозбивала б грати, нікому спокою не було б. Вона розділила б долю своїх друзів— в'язнів духу й сумління, тричі вибачилася б перед мистецтвом, але ПІШЛА Б за хлопцями. Серед перших і згинула б! Смерть ходила за нею на волі. Вона вибрала її тут».

Лесь Танюк: «Аллу не можна було ні вмовити, ні купити за гроші чи якісь там відрядження за кордон. Її залякували, попереджали, вона все це зневажала й відмітала. Й діяла на свій розсуд...

Алла передчувала. Своєю останньою роботою у Гельм'язові (Золотоніський район на Черкащині) ніби прощалася з усіма: за винагороду взяла машину фруктів та овочів і розвезла їх по родинах, чиї господарі знемагали за гратами.

Людмилі Семикіній наснився сон: стоїть зажурена Алла й каже: «Я знаю, хто мене вб'є».

Ми цього не знаємо досі.

Раннім ранком 28 листопада Алла тихо, щоб не розбудити домашніх, вийшла з хати. Поїхала до Василькова, де жив Вікторів батько — щойно овдовілий: допомогти.

Через пару днів труп Алли знайшли в льоху на терасі: зі слідами боротьби, з розбитим черепом (важкий предмет, професійний удар у тім'я), у дивній вдяганці (перука, білизна поверх кофти), що мала засвідчити галюцинації чи божевілля.

Через п'ять днів під Фастовом на колії електрички виявили труп свекра з відтятою головою.

Хто? Навіщо?

Того ж таки, 1970 року Василь Стус уклав рукопис своїх нових поезій, давши йому назву: «Веселий цвинтар».

Звідти вже визирав землячок-Дантес з кастетом для Алли.

Не нами мовлено: гарні жінки зазвичай пильнують лише власну вроду. Що їм чиясь, а тим паче та краса, яка не на поверхні й не вітрина косметики, яка самозакохано не хизується на блюдечку з облямівкою, бо вона — грудочка болю з любові й прихованого страждання, бо вона — зачаєний світ живої, завжди оновлюваної, всевідданої душі?! Що їм краса, здатна до жертовності в ім'я високої безкорисливої ідеї, глибока, спрагла серця, розуму, совісті?!

Коли людину дурять, вона не прощає. Алла не могла пробачити, що її дурили. Їй тепер хотілося знати все за найвищою пробою правди. Вона, як прапор, ходила на вечори. Вона притягувала, як магніт. Вона розкривалась, як ружа. Й засвічувалась од себе. Переживши свої ущербності, швидко їх позбувалась...

«Коли ревнителі залізних порядків бачили Аллу, в них починався параліч: ця істота з космосу або ще звідкись. Вона не вміcтилася б у жодну в'язницю, вона потрощила б там усе, порозбивала б грати, нікому спокою не було б. Вона розділила б долю своїх друзів— в'язнів духу й сумління, тричі вибачилася б перед мистецтвом, але ПІШЛА Б за хлопцями. Серед перших і згинула б! Смерть ходила за нею на волі. Вона вибрала її тут».

Фото з родинного архіву Олеся Зарецького — сина Алли Горської.

Київ.

Жарт номера

Якщо це можна назвати життям, то ми живемо чудово!

Олександр ПЕРЛЮК.

Мал. Юрія КОСОБУКІНА.

ГОЛОС

З голосуванням напередодні виборів у мене не було проблем: усіх викреслю! Авжеж, хай їм трясця — всі начальнички! Нехай собі перебудовуються у своїх керівних кріслах, а депутатами має ставати народ!

Одного, правда, порядного чоловіка, інженера, кандидата в депутати, надибав-таки — до міськради балотувався. Виявляється, з жіночного заводу. Сам я його якось уже слухав, коли він на майдані біля метро громив партапарат, таврував більшовиків. А жінка мені й каже, що оратор той вісім років у застійні часи у заводському парткомі просидів, байдики бив на звільненій посаді. Вигнали як неробу... Читаю в листівці про інженера: одружений, має двох дітей. А жінка своє: поки дітки підростали, гуляв наш «герой» десь у приймах. І, взагалі, клянеться, що лізе той у депутати, бо інженером путнім ніколи не був і вже не стане. Отож — викреслю всіх! Як теперечки кажуть: «Геть!»

І треба ж такому статися, що свій голос я їм... продав! А сталося таке лихо, як водиться, через дрібницю — нашу кляту сантехніку. Прогризла мені якось жінка дірку в голові — зливник у ванній кімнаті забився. Заходився я його прочищати, було це якраз у суботу, напередодні виборів. І так я ловко зливника прочистив, що кляту трубу навіки забив. Побіг я тоді хутенько сантехніків шукати, бо у ванні повно гидоти парує. Але, як на гріх, сантехніків — зась! Кажуть, у нашому мікрорайоні стихійне лихо сталося — портвейн до універсаму завезли. Забіг я тоді до жеку, але й там, окрім самої начальниці — нікого.

— Ви за кого голосуватимете? — питає вона мене лагідно.

— Та у мене зливник у ванній забитий! — проскиглив я про своє.

— Зливник?! — зраділа начальниця, ніби я їй одноразовий шприц подарував. Швиденько мою адресу чирк на папірець і миттю із сантехніком телефоном зв'язалася. Потім весела така й привітна каже:

— Ви, товаришу, голосуйте за Недбаєва, начальника нашого житлово-комунального управління. Дуже ділова людина, єдина надія занедбаного житлового господарства району.

І гайда свого патрона вихваляти.

— Гаразд! — рішуче кажу агітатору. — Урочисто обіцяю голосувати тільки за Недбаєва, якщо за годину зливника прочистять. — А сам на годинник — зирк. Згодом вдома я ще биту годину на нього зиркав і... на п'ятдесят сьомій хвилині чекання — дзвінок у двері! Сантехнік об'явився!

Тепер вода з ванни так хутко зливається, немов за персональною вказівкою самого товариша Недбаєва. Але якою ціною?! І все ж, мізкую, якби кожний голос на виборах купувався майбутніми народними обранцями, як оце мій, то, гадаю, давно б усі ми вже жили при розвиненому капіталізмі або при комунізмі — це вже як кому до вподоби.

Юрій БОЛЬШАК.

Халамидники

У МЕЖАХ СОЮЗУ

Активісти руху «За піднесення Радопільського району» запросили до себе кандидата в Президенти Росії В. Жириновського. Над усе в програмі цього діяча активістам сподобався намір «відмовитися від поділу на республіки і створити єдину Росію в межах усього Радянського Союзу».

«Якщо В. Жириновський зможе створити єдиний Радопільський район в межах усього Союзу, то ми неодмінно оберемо його президентом», — пообіцяли активісти. Секретар райкому партії не заперечує, бо в такому разі йому гарантована посада генсека.

СЕРПЕНЬ І МОЛОТЕНЬ

Група демократів звернулася з вимогою замінити назву місяця: «серпень» на «літень», бо стара назва асоціюється з «серпом і молотом», а, отже, має в собі ідеологічні стереотипи. На противагу їм група ветеранів асоціації «За збереження світлого майбутнього», запропонувала не тільки залишити назву «серпень», а й до того ж перейменувати «колишній «вересень» на «молотень».

ВІДРОДИМО «АРСЕНАЛ»!

Співробітникам недавно пограбованого львівського музею «Арсенал» запропонували свою допомогу військові. Замість вкраденої холодної зброї застарілих зразків вони зобов'язалися поповнити експозицію новими ракетами «Земля — Земля». А також розквартирувати на Львівщині дві дивізії для обслуговування цих діючих експонатів.

Приймав повідомлення Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Майже чорний гумор

ПОВЗИ З НАДІЄЮ!

Головному лікарю міської лікарні № 3 М. Підколодному від хворого Тихоненка (фойє, четвертий ряд, третє ліжко, зліва від фікуса).

ЗАЯВА

Шановний Миколо Семеновичу!

Впевнений, що ви мене не пам'ятаєте. Народу тут багато, а ви одні. До того ж, нас ніхто не знайомив. Ні лікар-ординатор, ні медсестри, ні міський відділ охорони здоров'я, до якого додзвонитися важче, ніж з будки вуличного телефону-автомата до ООН. Бо апарат у відділенні один, надворі літо, і дзвінки до молоденьких медсестричок почастішали. Ах, юність, юність! Перші ніжні почуття!.. Хіба це можна передати словами?! Особливо, якщо у тебе інсульт і тобі закоротило мовні центри. Чи, як кажуть, заціпило.

Тому я звертаюся до вас письмово.

Мислячи реально, в дусі часу, я дійшов висновку, що ви могли мене і не помітити. Правда, одного разу під час загального огляду ви пробігли досить близько від мене, метрів за тридцять. Я мукнув з усієї сили. Щоб привернути до себе увагу. Але ви були такі заклопотані!

Може, з пральні знову привезли недосушену білизну, і черговий персонал не може вночі перепочити, бо хворі гучно цокотять зубами? Чи пацюки прорвалися в аптечний склад і випили весь медичний спирт? А може, взагалі скандал: якогось начальника помилково поклали в нашу лікарню і обслужили на загальних засадах?

Отож я щосили мукнув. З-під фікуса. І ви не почули. Та й не дивно. Хіба в цьому шарварку можна щось почути?! Кожен норовить поскаржитися: стогне, крекче, скиглить... Одне слово, спекулює на вашій гуманності, намагається обслужитися в першу чергу...

Звичайно, моє мукання в цій какофонії звуків змогла б вирізнити тільки людина з ідеальним музичним слухом. Наприклад, диригент. Але за цією ознакою у медвузи не набирають, і тому не дивно, що медики недочувають, коли хворі стогнуть, кричать чи кличуть на допомогу. Хоча з другого боку: якщо хворий подає голос, то виходить — живий. Насторожує, як правило, мовчання. Особливо, коли людина не зайнята пережовуванням їжі. Не їсть і мовчить: день, другий, третій — це підозріло. А якщо мовчання триває чотири дні підряд — треба підходити. Аби встигнути виписати хворого додому!..

Правда, траплялися симулянти, які мовчали по три-чотири дні поспіль, і коли до них наближався хто-небудь із медперсоналу, чіплялися мертвою хваткою, скандально вимагаючи ліків і людського харчування.

У відповідь лікарі виробили правила безпечного підходу до занімілих хворих. Вони наближаються до них тільки з боку ніг. Суворо-пресуворо. В жодному разі не від голови! Щоб симулянт не встиг учепитися. Лікар мацає нижню кінцівку — і йому все ясно. Тепла — отже, хворий симулює. Холодна — можна виписувати.

Миколо Семеновичу!

Я не став би відвертати вашу увагу цими нецікавими подробицями, аби не соціальна несправедливість, яка чиниться просто на очах!

Лежати — так усім однаково! Обслуговуватися — згідно з чергою, без блату!

Як могло трапитися, що хворий Василенко, який працював на промтоварній базі, де його заслужено трахнув параліч, опинився уже в коридорі? А його доставили пізніше за мене! І був він госпіталізований у фойє, в шостому ряду, 15-те ліжко. Від фікуса! Так він скоро і в палату потрапить! І взагалі вилікується.

А я все під фікусом!

З метою відновлення соціальної справедливості я пропоную чіпляти номерки на ноги хворим не тоді, коли їх виписують з моргу додому, а зразу, коли вони прибувають у лікарню. Таким чином, буде видно, хто за ким, встановиться нормальна черга.

Я людина смирна і не здатна на екстремістський вчинок. Як, приміром, ветеран Волков із непрохідністю якоїсь кишки. Це він, обв'язавшись пляшками з аерином, кинувся під лікарняну каталку з криком: «Дайош клізму!»

Я за парламентський метод — подання прохань і петицій. Тому посилаю вам з оказією листа. Вчора хворому на задавнілу грижу Клименкові наказали повзти в операційну. Сьогодні він проповзе біля мого ліжка. Його маршрут пролягає також побіля вашого кабінету. Сподіваюся, у Клименка вистачить сил донести моє послання.

З надією на кращі часи, на перебудову у медичній галузі — **хворий Тихоненко.**

Підготував до друку Павло СТОРОЖЕНКО.

Пародії

НАЙСИЛЬНІШИЙ — ПОЦІЛУНОК

І буду цілувати.
Мене ніщо на світі
тоді спинить не може —
Ні дощ, ні сніг, ні вітер,
Ні навіть кара божа,
Ні навіть інша жінка.

Валентин МОРОЗ.

Із зб. «Осінній сад». Одеса. «Маяк». 1990 р.

Хтось інший би з тобою
Скромненько зустрічався.
Я козирюсь героєм:
«Геть руки — не пручайся!»
В мені шукаєш вади
І зводиш барикади,
А станеш цілувати —
Підставиш губи радо.
Мене ніяка сила
Не змусить відступати,
Стрибну в костер, на вила,—
Аби поцілувати,
Ти можеш відбиватись,
Поскаржитися мамі...
Захочу цілуватись —
Не спинить і цунамі.
Хай полчища ворожі
Стріляють в ноги, спину,
Карає сила божа —
Ніщо мене не спинить.
Озброєний гіпнозом,
Я демоном безбожно
Цілую дівку кожну,
Що стріну на дорозі.
Цілую дзвінко, палко...
Застука жінка, гримне —
Скажу: «То інопланетянка
Мене вербує в прийми».

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

— Пішли з нами фермера розкуркулювати! Мій дідусь знає, як це робиться!..

Мал. Володимира АДАМОВИЧА.

Наш офіціоз

ІСТОРИЧНІ РІШЕННЯ — В ЖИТТЯ

(з'їздівська хроніка)

Днями у Манівцях відбувся перший з'їзд самогонщиків села. На порядку денному стояв цілий пакет питань, присвячених в основному переходу до ринкових відносин і нелегкому економічному становищу, в якому опинилася галузь.

Після того, як стих магнітофонний запис пісні «Як засядуть наші коло чари», президія, запрошені та гості розсілися по місцях. Головуючий надав слова Миколі Вербовому, який, зокрема, сказав:

— Колеги, не хотілося б повторюватися, та мушу наголосити — нам доводиться працювати у неймовірно важкий час. Кризова ситуація, зрозуміло, не могла не торкнутися нашого ремесла. Демократія, гласність. Наш з'їзд, хай навіть нелегальний, цьому підтвердження. Хіба могли ми про щось подібне мріяти хоча б п'ять років тому? Якщо так і далі піде, то, дивись-но, через рік-другий у президії дільничний сидітиме. (Сміх у залі). Втім, до діла.

Останньою краплиною, яка переповнила чашу терпіння, стало різке підвищення цін. Сировина страшенно подорожчала. Здавалось би, має напрошуватись закономірний висновок — підняти ціну за нашу продукцію. (Збудження в залі). Однак, любі мої соратники, я не радив би ставати на цей хибний шлях. (Галас у залі, чути невдоволені голоси). І от чому. Ви, напевне, помітили, з якою підступністю готувалося згадане підвищення цін. Цукор подорожчав мало не втричі, а горілка — ні на копійку. Удар болючий, що й казати. Розрахований і спрямований безпосередньо в наш бік. При нинішніх цінах «казьонка» в магазинах іде, розумієш, мало не на дурняк. Варто нам ще й собі підняти ціну, і ми втратимо своїх прихильників і клієнтів. Для чого ми зібралися? Для того, щоб знайти вихід із цього становища. Будемо шукати його спільно. Прошу висловитися з цього питання.

Далі слово взяла тітка Мотря:

— Що ж це вони, іродові душі, надумали?! Де правда на світі? Де, питається? І на копієчку ж не подорожчала «казьонка». Що вони там собі думають?!

Тітчин виступ став предметом бурхливого обговорення.

Даремно головуючий закликав до порядку. Звідусіль линуло наболіле:

— Удружили, трясця його матері!

— З торбами по світу підемо!

— Нам за шкідливість треба платити!

— Вимагати підвищення цін на «казьонку»!

Деякі гарячі голови висунули пропозицію оголосити щось на кшталт страйку. Та оскільки агрегати здебільшого працюють, як доменні печі — без зупинок, — на такий крок не наважилися.

Дебати тривали добрячих три години. Насамкінець з'їзд прийняв резолюцію, яку вирішено по можливості довести до відома всіх жителів села. В ній зокрема зазначається, що в нинішніх умовах самогонщики села уникатимуть конкуренції і чвар між собою — інтереси галузі над усе. Вирішено й надалі суворо дотримуватися технології приготування, бо тільки якість зможе зарадити справі. А тому суворо засуджувати випадки бракоробства. На з'їзді було прийнято окремий пункт про різке поліпшення обслуговування клієнтів. Ішлося про надання покупцеві в разі потреби склянки, а за бажанням, і огірка з хлібом.

Питання про можливе підвищення цін на продукцію залишилося відкритим. Поки що вирішено зайнятися вивченням громадської думки серед населення.

Оскільки районного з'їзду поки що не передбачається, то делегатів на нього не обирали. Зате уповноважили діда Семена, який їхав у гості до зятя аж у сусідню республіку, вийти на контакт з колегами і дізнатися про їхні наміри й помисли.

Із заключним словом до присутніх звернувся М. Вербовий. Він закликав до єдності і консолідації сил:

— Чвари, розумієш, до добра не доведуть, — зокрема зазначив він. — Та й демаскують.

На цьому з'їзд завершив свою роботу.

Павло КУЩ,
з'їздівський кореспондент «Куреня».

P. S. Назву села, прізвища й імена присутніх змінено. Прізвище автора — справжнє.

Малюнок Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

ПОНЕДІЛОК

17 червня

ПРОГРАМА УТ—1

16.00 Новини.
16.10 Молоді голоси. Композитор Б. Шиптур.
17.10 Для дітей. До, мі, соль.
17.40 Концерт естрадно-симфонічного оркестру Українського телебачення і радіо.
18.00 До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Прем'єра телефільму «Замовчуваний генерал» (студія «Укртелефільм»).
18.30 Фільм-концерт «Київські фрески».
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Хто ми...» Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Музичний фільм «Співає Олена Камбурова».
21.25 «Хто ми...» Частина 2.
22.25 Вечірній вісник.
22.55 Все про кіно.
0.10 Нічний телезал. Художній телефільм «Коли б не нещастя».

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 6 серія.
10.10 Футбольний огляд.
10.40 Народні казки і притчі різних країн.
10.45 Марафон-15.
12.00 ТСН.
12.15 «Контакт».
12.30 Ангажемент. Г. Мілляр.
13.15 «Пам'яті жертв фашизму і війни». Д. Шостакович. Восьмий квартет.
13.45 Прем'єра документального телефільму «Автопортрет».
14.15 Ви можете називати мене просто Дот.
15.00 ТСН.
15.15 «У бистрині шаленої ріки». Художній телефільм. 1 серія.
16.25 Світ захоплених.
16.40 Фільм — дітям. «Три веселі зміни». 1 серія.
17.45 За законами ринку.
18.15 «Контакт».
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 Запам'ятай пісню.
19.00 Прем'єра документального радянсько-німецького фільму «Будь проклята війна». Фільм 1.
19.30 Л. Бернстайн. Симфонічні танці з мюзиклу «Вестсайдська історія».
19.55 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 6 серія.
21.00 «Час».
21.40 Прем'єра фільму-вистави «Рудольфіо». Автор В. Распутін.
22.55 Благодійний концерт у Фонд допомоги дітям Чорнобиля.
0.35 ТСН.
0.55 Прем'єра документального телефільму «Сінайська гора».
1.40 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 6 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Ліс, у який ти ніколи не увійдеш».
14.40 Діалог з комп'ютером.
17.00—20.00 Програма Телебачення Росії.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Телебіржа інформує.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.25 Телефільм «Карпати — любов моя».
22.35 Аргументи для послідовників.
23.20 «Сеанс одночасної гри». Художній телефільм.

ВІВТОРОК

18 червня

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Господині на замітку», музика, «Мальовнича Україна», погода).
9.00 Музичний фільм «Українські посиденьки».
9.40 Доброго вам здоров'я. Оздоровлення робітників.
10.10 Альфа і омега. Науково-пізнавальна передача.
10.55 До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Художній фільм «Вторгнення».
12.25 Телефільм «Марія Капніст: три свята».
16.00 Новини.
16.15 Для дітей. Веселка.
16.45 Говоримо українською. Відповіді на листи.
17.05 Пісня і доля. Композитор А. Горчинський і співачка Ю. Пашковська.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Я. Табачник та група «Новий день».

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 7 серія.
10.15 Дитяча година (з уроком німецької мови).
11.15 Мультфільм.
11.35 Концерт радянської пісні.
12.00 ТСН.
12.15 Актуальний репортаж.
12.30 В. Распутін. «Рудольфіо». Фільм-вистава.
13.45 Прем'єра документального телефільму «Міст».
14.35 Улюблені вальси. Концерт.
15.00 ТСН.
15.15 «У бистрині шаленої ріки». Художній телефільм. 2 серія.
16.30 Світ захоплених.
16.45 Мультфільм.
16.55 Фільм — дітям. «Три веселі зміни». 2 серія.
18.00 Наш сад.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 Мультфільм.
19.00 Прем'єра документального радянсько-німецького фільму «Будь проклята війна». Фільм 2.
19.35 Мистецтво молодих.
19.50 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 7 серія.
21.00 «Час».
21.40 «Проводжали мене на війну». Письменники про війну.
22.40 Актуальне інтерв'ю.
22.50 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Місто Зеро».
1.50 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 7 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Мультфільми.
8.50 Світ грошей Адама Сміта.
9.25 Зупинися, мить.
9.55 Ритмічна гімнастика.
10.25 «Сеанс одночасної гри». Художній телефільм.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «...А кулька летить».
14.05 Вам, ветерани... Документальний телефільм «Солдатські мемуари». Фільм 6.
17.00—19.00 Програма Телебачення Росії.
19.00 Телевізійний музичний абонемент. Чарівний дар сеньйора Луїджі.
20.00 На київській хвилі.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Ритмічна гімнастика.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.25 Прем'єра телефільму «Кривда» (студія «Укртелефільм»).
23.15 Розповідь про неспокій. Василь Блакитний.

СЕРЕДА

19 червня

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Візит до лікаря», музика, «Говоримо українською», погода).
9.00 До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Пісні воєнних років.
9.30 «Пригоди Барвінка». Хореографічна вистава.
10.20 Телефільми «Вірую», «Сліди» (студія «Укртелефільм»).
11.30 Науково-популярний фільм «Мова тварин».
16.00 Новини.
16.15 Пісня полеглих — в строю.
16.45 «Лускунчик». Балетна вистава.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Український романс.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 8 серія.
10.15 Дитячий музичний клуб.
11.00 «Проводжали мене на війну». Письменники про війну.
12.00 ТСН.
12.15 Діловий кур'єр.
12.30 «Місто Зеро». Художній фільм.
14.10 Прем'єра документального фільму «Особлива географічна точка».
14.30 Мультфільми.
15.00 ТСН.
15.15 «Мелодія на два голоси». Художній телефільм. 1 серія.
16.25 Світ захоплених.
16.40 Фільм — дітям. «Три веселі зміни». 3 серія.
17.45 Музична скарбниця. С. Танєєв. Симфонія № 4. до мінор. Твір 12.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 Діловий кур'єр.
19.00 Прем'єра документального радянсько-німецького фільму «Будь проклята війна». Фільм 3.
19.30 Ти згадай, Росіє...
19.55 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 8 серія.
21.00 «Час».
21.40 Людина і закон.
22.55 Пісня-91.
23.50 ТСН.
0.10 Мелодії давніх років.
1.00 Мультфільми для дорослих.
1.40 М. Мясковський. Симфонічна поема «Аластор».
2.00 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 8 серія.

ПРОГРАМА ЦТ-2 і УТ-2

8.00 Гімнастика.
8.15 Грає Т. Ніколаєва (фортепіано).
9.00 Озирнися, Росіє.
10.00 Мультфільм.
10.10 О. Іоселіані. «Зорепад». Фільм-вистава.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 «Наша Чукоккала». Фільм-вистава.
14.25 Прем'єра документального телефільму «Хто крокує лівою».
17.00—19.00. Програма Телебачення Росії.
19.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — ЦСКА. В перерві — 19.45 — На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.45 Вечірня казка.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.40 Колаж.
21.45 До 340-річчя битви під Берестечком. «Круглий стіл».
22.45 Вечірній вісник.
23.15 «Він, вона і діти». Художній телефільм.

ЧЕТВЕР

20 червня

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» [гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Твоє хобі», «За здоров'ям — у «Синяк», музика, погода].
9.00 Музичний фільм «Час у звуках».
9.30 До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Документальний телефільм «Подвиг та підробка».
10.10 Художній фільм «Досьє людини в «Мерседесі». 1 і 2 серії.
12.20 Музичний фільм «Нам рано жити спогадами».
16.00 Новини.
16.15 Для дітей. Веселка.
16.45 В. Карпов. «Полководець». Літературно-освітня передача.
17.25 Телекросворд. Вікторина для дітей з правил дорожнього руху.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. ТБ-шоу. Музична програма.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 9 серія.
10.10 Людина і закон.
11.25 Пісні воєнних років у виконанні Л. Гурченко.
12.00 ТСН.
12.15 Мультфільм.
12.35 Дитяча година [з уроком англійської мови].
13.35 Мистецтво і кооперація.
14.05 Пісня-91.
15.00 ТСН.
15.15 «Мелодія на два голоси». Художній телефільм. 2 серія.
16.30 Світ захоплених.
16.45 «Скарби затонулих кораблів». Мультфільм.
17.00 В'єтнам. Будні і свята.
17.45 ...До шістнадцяти і старші.
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 Мультфільм.
19.00 Прем'єра документального радянсько-німецького фільму «Будь проклята війна». Фільм 4.
19.30 М. Равель. Друга сюїта з балету «Дафніс і Хлоя».
19.50 Земля — наш спільний дім. Телевізійний фотоконкурс.
19.55 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 9 серія.
21.00 «Час».
21.40 За зведеннями МВС.
21.55 Фестиваль солдатської пісні.
0.10 ТСН.
0.30 Концерт
1.30 «Байкальські старі». Документальний телефільм.
2.20 Прем'єра художнього телефільму «Плач перепілки». 9 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Народні мелодії.
8.30 Озирнися, Росіє.
9.25 Мультфільми.
10.15 «Він, вона і діти». Художній телефільм.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Хлопчаки». 1 серія.
14.40 «Многая лета...» Зустріч з колективом народного хору ветеранів Великої Вітчизняної війни.
15.25 Ритмічна гімнастика.
17.00—19.00 Програма Телебачення Росії.
19.00 Спортивне орієнтування. Змагання на призи телебачення.
19.20 Об'єктив.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Індійське двоборство.
21.00 «Час» [з сурдоперекладом].
21.40 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — Новини.

П'ЯТНИЦЯ

21 червня

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» [гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «Цікава новина», «Разом — одна сім'я», «Майстри прекрасного», музика, погода].
9.00 Блюз для N... Естрадна передача.
9.50 До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Документальний фільм «Маршал Жуков. Сторінки біографії».
11.15 Сурми. Фестиваль козацької пісні.
16.00 Новини.
16.15 Документальні телефільми «Художник Віктор Пальмов», «Портрет у борг».
16.45 Концерт симфонічної музики.
17.50 Телефільм «Біловезький зубр».
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Художній телефільм «Дім батька твого». 1 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Ранок».
9.05 Мультфільми.
9.35 Концерт.
10.35 Мультфільми.
10.45 Джерела.
11.15 ...До шістнадцяти і старші.
12.00 ТСН.
12.15 Фестиваль солдатської пісні.
14.30 «Коли і старість в радість».
15.00 ТСН.
15.15 «Еквілібрист». Художній телефільм.
16.30 1991-й рік Моцарта. Симфонії № 5 і 29.
17.00 Хвилини поезії.
17.05 Фільм — дітям. «Віддати швартові!»
18.30 ТСН. Міжнародний випуск.
18.45 О. Скрябін. «Поема екстазу».
19.00 Прем'єра документального радянсько-німецького фільму «Будь проклята війна». Фільм 5.
19.30 Виступає лауреат телерадіоконкурсу «Голоси Росії» С. Горшунов.
19.40 «За законами воєнного часу». Художній фільм.
21.00 «Час».
21.40 Актуальне інтерв'ю.
21.50 «ВіД» представляє: «Поле чудес», «Музобоз», «Справа», «Ельдорадо». У перерві — 23.50 ТСН.
1.20 «Північ і знову світанок». Документальний фільм.
1.50 «За законами воєнного часу». Художній фільм.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.20 Мультфільм.
8.30 «Жива планета». Документальний фільм. 3 серія.
9.25 Виступає ансамбль «Волочобники».
9.40 «Відкрий скриньку».
10.05 «Нам дороги ці забути не можна». Фільм-концерт.
10.50 Об'єктив.
11.30—13.30 Програма Телебачення Росії.
13.30 Фільм — дітям. «Хлопчаки». 2 серія.
14.35 Людина. Земля. Всесвіт.
17.00—18.55 Програма Телебачення Росії.
18.55 Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера Ю. Лєдіна. «На батьківщині білих ведмедів».
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 Ключ до світового ринку.
21.00 «Час» [з сурдоперекладом].
21.40 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.25 Вечірній вісник.
22.55 «Відсвіти». Мистецький альманах.

СУБОТА

22 червня

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Сонячне коло.
8.00 Ритмічна гімнастика.
8.20 Правда, повідана очевидцем.
9.00 Новини.
9.20 «Гірка пам'ять землі».
10.05 Для дітей. Художній фільм «Жила собі дівчинка».
11.15 Доброго вам здоров'я. Лікування і профілактика психічних захворювань.
11.45 Симфонічна музика.
11.55 ПАМ'ЯТІ ПОЛЕГЛИХ У РОКИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ. Хвилина мовчання. Мітинг-реквієм.
13.10 Ю. Візбор. «Березова гілка». Телевізійна вистава.
16.20 Живе слово. Риторика.
17.50 Художній фільм «Війна». 2 серія.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Телетурнір «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи Тернопільської області.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Реклама.
21.15 А. Меліков. Симфонія № 6.
21.40 О. Корнійчук. «Фронт». Вистава Московського академічного драматичного театру ім. Є. Вахтангова. У перерві — 22.50 Вечірній вісник.
0.10 Нічний телезал. Художній телефільм «Дім батька твого». 2 серія.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Спосіб виживання». Документальний телефільм.
7.00 Мультфільми.
7.30 Ритмічна гімнастика.
8.00 Ранкова розважальна програма.
8.30 ТСН.
8.50 Наш сад.
9.20 Мультфільми.
9.50 «Бурда моден» пропонує...
10.20 «Дарую, що пам'ятаю».
10.55 «Ранкова зоря».
11.55 Прем'єра документального телефільму.
13.25 У світі казок і пригод. «Чарівна лампа Алладіна». Художній фільм.
15.00 ТСН.
15.15 Переможці.
16.15 Зустріч з Червонопрапорним.
17.15 Мультфільм.
17.30 А. Ешпай. Симфонія № 5.
18.00 Міжнародна панорама.
18.45 Хвилини поезії.
18.55 Прем'єра документального радянсько-німецького фільму «Будь проклята, війна». Фільм 6.
19.25 Концерт.
19.55 «Це ми, господи!..» Художній телефільм.
21.00 «Час».
21.40 Москва—Брест—Берлін. Нова дорога. Передача з Бреста.
23.30 ТСН.
23.50 «Його зарили в кулю земну». Документальний фільм.
0.35 «Це було минулого літа». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 Гімнастика.
8.15 Спорт для всіх.
8.30 Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА.
9.30 Відеоканал «Співдружність».
12.00—14.00 Програма Телебачення Росії.
14.00 Російська мова.
14.30 «Курка». Мультфільм.
14.40 Волейбол. Першість світової ліги. Чоловіки. Збірна Японії —збірна СРСР.
15.40 «Пічники». Художній телефільм.
17.00—19.00 Програма Телебачення Росії.
19.00 «Воскресіння». Старовинний романс.
19.45 «Занедбаний канал».
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.15 Вечірня казка.
20.30 «Я вас кохав...».
21.00 «Час» [з сурдоперекладом].
21.40 Київська панорама.
22.40 Художній фільм «Воєнно-польовий роман».

НЕДІЛЯ

23 червня

ПРОГРАМА УТ—1

7.30 Ритмічна гімнастика.
7.50 Концерт юних композиторів.
8.25 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.25 Новини.
9.40 Ретроспективний показ фільмів за участю актора і режисера І. Миколайчука. Художній фільм «Тіні забутих предків».
11.15 «Кукурік і К°». Розважальна передача для дітей.
12.15 Музичний фільм «Тихі пісні».
12.30 Новини.
12.45 Для дітей. Канал «Д».
14.15 Село і люди.
15.00 Ви нам писали. Музична передача за листами глядачів.
16.00 «Солдатські листи» [із циклу «Служба солдатська»].
17.00 Телеспортарена.
17.45 Народні мелодії.
18.00 Театр і час. Портрет в інтер'єрі театру.
19.00 Актуальна камера.
19.35 Меморіал героїв Чорнобиля. Репортаж про Всесоюзні змагання з пожежно-прикладного спорту.
20.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Дніпро» — «Шахтар». 2 тайм.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Реклама.
21.15 Співає «Оризонт».
21.40 До 50-річчя початку Великої Вітчизняної війни. Художній фільм «Алегро з вогнем».
23.05 Вечірній вісник.
23.35 Нічний телезал. Авторський концерт поета-пісняра Ю. Рибчинського.

ПРОГРАМА ЦТ—1

6.30 «Заповідний колодязь». Документальний фільм.
7.00 «Ранкова зоря».
8.00 Ритмічна гімнастика.
8.30 Біржеві новини.
8.45 Тираж «Спортлото».
9.00 З ранку раненько.
10.00 На службі Вітчизні.
11.00 Ранкова розважальна програма.
11.30 Клуб мандрівників.
13.00 Здоров'я.
13.30 Нове покоління вибирає: «Екологічний бумеранг».
15.00 ТСН.
15.15 «Я вам заспіваю».
15.45 Народні казки і притчі різних країн.
15.50 «Алтай». Пори року». Документальний телефільм.
16.00 Сільська година.
17.00 Цирк, цирк, цирк.
17.10 Уолт Дісней представляє.
18.00 Футбол. Кубок СРСР. Фінал. ЦСКА — «Торпедо» [Москва].
19.55 Мультфільм.
20.10 «Наш улюблений детектив».
21.00 «Час».
21.40 Москва—Брест—Берлін. Нова дорога. Передача з Москви.
23.10 Що! Де! Коли!
0.10 Футбольний огляд.
0.40 Хронограф.
0.55 ТСН.
1.15 «Під куполом цирку». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

ПРОГРАМА ЦТ—2 і УТ—2

8.00 На зарядку ставай!
8.20 Пісні воєнних років.
9.10 «Малахітова шкатулка». Мультфільм.
9.30 Відеоканал «Співдружність».
12.00—14.00 Програма Телебачення Росії.
14.00 І Міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів у Москві.
15.00 Полевбол. Першість світової ліги. Чоловіки. Збірна Японії — збірна СРСР.
16.00 Педагогіка для всіх.
17.00—18.45 Програма Телебачення Росії.
18.45 Музичний ярмарок. Естрадна програма.
19.45 Вечірня казка.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.15 Авторське телебачення.
21.00 «Час» [з сурдоперекладом].
21.40 Телебіржа інформує.
22.10 Художній фільм «Дивний приклад жіночої помсти».
23.40 Музичні зустрічі.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник редактора — Леонід Самойленко.

Чергові редактори — Яків Гальченко, Володимир Савцов.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори:
Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники:
Тетяна Балюк, Алла Буднікова, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти:
Віктор Процun, Раїса Гринюк.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151151